

ఫిలిప్పీయుల మధ్య ఇస్సాకు

నివాసం

26వ అధ్యాయం సంఘటనల పునరావృతాన్నే తెలియజేస్తోంది; కాకపోతే ఇవి ఇస్సాకు తండ్రియైన అబ్రాహాముకు కాక, ఇస్సాకుకే సంభవించాయి. మరో కరవు మరియు మరో వంచనతోపాటుగా, వాక్యభాగం దేవుని ఘనమైన వాగ్దానాల పునరుక్తిని కూడా తెలియజేస్తోంది.

ఈ అధ్యాయంలో ఇస్సాకు గురించి ఉన్న కథనాలు, అబ్రాహాము గురించి ఉన్న కథనాల గందరగోళం నుండి వచ్చినవే అని గ్రంథవిమర్శకులు వాదించడం జరిగింది. భిన్నమైన వ్యక్తులు లేదా పలువురు వ్యక్తులు వివిధ ఆధారాలనుండి లేక భిన్నమైన ఆధారాలనుండి ఈ కథల్ని పారంపర్యంగా అందించారని, తుదకు అబ్రాహాము పేరుకు బదులుగా పొరబాటున ఇస్సాకు పేరు వచ్చి ఉంటుందని ఈ వాదం ప్రతిపాదిస్తోంది. ఈ పొరబాటును, తండ్రికొడుకుల జీవితాల్లో ఫిలిప్పీయుల రాజైన అబీమెలకుతో జరిగిన రెండు వేర్వేరు సంఘటనలుగా తదుపరి కాలనాటి లేఖకుడు ఆలోచించి ఉండవచ్చని వీరి అభిప్రాయం. ఇటువంటి సంఘటన వెనక ఎంతో కొంత యధార్థం ఉన్నప్పటికీ ఇది ఇస్సాకు పుట్టక మునుపు అబ్రాహాము జీవితంలో ఒకే ఒకసారి జరిగింది కాబట్టి ఆదికాండము రచయిత ఈ విషయంలో అస్పష్టంగా (అయోమయంలో, గందరగోళంగా) ఉన్నాడని వీరి అభిప్రాయం.

ఈ వృత్తాంతాల్లో పోలికలున్నప్పటికీ,¹ ఇవి పలు కారణాల్నిబట్టి వేర్వేరు సంఘటనలు అయ్యుండవచ్చని ఆధారాలు సూచిస్తున్నాయి. (1) ప్రాచీన కనానులో కరవులు తరచూ సంభవించేవి; అందుచేత ఒక తరంలోనే (12:10; 26:1) రెండు సార్లు కరవు సంభవించడం సాధ్యం కాదనేందుకు వాక్యభాగం సరైన హేతువును సూచించడం లేదు. (2) కరవు మూలంగా, అబ్రాహాము తాను నివసించిన దక్షిణ కనాను ప్రాంతాన్ని విడిచిపెట్టి, ఐగుప్తు దేశానికి వెళ్ళాడు (12:10). ఈ అధ్యాయంలో, ఇస్సాకును గెరారుకు వెళ్ళేలా చేసిన కరవు, అబ్రాహాము కాలనాటి కరవు కాదని స్పష్టంగానే గుర్తించవచ్చు (26:1). పైగా, ఇస్సాకు ఐగుప్తుదేశానికి వెళ్ళ కూడదని

దేవుడు నిర్దేశాత్మకంగా బోధించాడు (26:2). (3) ఇందువలన ఇస్సాకు నెగెబును విడిచిపెట్టి ఉత్తరంవైపు అంటే కరవు పరిస్థితుల్లోని మధ్యధరాసముద్రం సమీపప్రాంతానికి వెళ్లడమనేది సహజమైనదిగానే కనబడుతోంది (26:1). అతని తండ్రి అబ్రాహాము కూడా గెరారు ప్రాంతంలో నివసించాడు, అయితే ఇందుకు కారణమేమిటో తెలియడం లేదు (20:1). (4) అబీమెలెకు అబ్రాహాము భార్య శారాను తన అంతఃపురంలోకి తీసుకొని వెళ్లాడు (20:2); అయితే ఈ అధ్యాయంలోని రాజు తన మనుషుల్లో ఎవరైనా ఇస్సాకు భార్య రిబ్కాను బలాత్కరించేవారేమోననే విషయం గురించి మాత్రమే చెప్పాడు (26:10). (5) అబ్రాహాము అబీమెలెకుతో అబద్ధం చెప్పినప్పుడు, దేవుడు శారా గురించి ఆమె వివాహిత అని రాజుతో చెప్పాడు (20:3); ఇంకా దేవుడు, అబీమెలెకు భార్య గర్భాన్ని, అంతఃపురంలోని స్త్రీలందరి గర్భాల్ని మూసివేశాడు (20:17, 18). ఇస్సాకు చెప్పిన అబద్ధం విషయంలో ఇందుకు పూర్తిగా భిన్నమైన సంఘటన గెరారు రాజును అప్రమత్తం చేసింది; అతను ఇస్సాకు తన భార్యతో సరసమాడడం చూశాడు (26:8).

అబ్రాహాముకు ఇస్సాకుకు ఒకే రకమైన హఠాత్సంఘటనలు ఎదురుకావడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు. వారి అబద్ధం విషయంలో, తల్లిదండ్రుల తప్పుల్నే పిల్లలు పలుసార్లు పునరావృతం చేస్తారనేది చరిత్ర మరియు అనుభవం బోధించే వాస్తవం. ఏదేమైనా, ఈ విషయంలో, తాను పుట్టకమునుపు (21:1-3) తన తల్లిదండ్రులు గెరారులో ఫిలిష్తీయుల రాజుతో కపటంగా మాట్లాడినదాని గురించి (20:5) ఇస్సాకుకు తెలిసి ఉంటుందనేది సందేహస్పదమైనదే (అనిశ్చితమైనదే).

గెరారులో ఇస్సాకు (26:1-22)

ఇస్సాకుకు దేవుని వాగ్దానాలు (26:1-5)

¹అబ్రాహాము దినములలో వచ్చిన మొదటి కరవుగాక మరియు కరవు ఆ దేశములో వచ్చెను. అప్పుడు ఇస్సాకు గెరారులోనున్న ఫిలిష్తీయుల రాజైన అబీమెలెకు నొద్దకు వెళ్లెను. ²అక్కడ యెహోవా అతనికి ప్రత్యక్షమై-నీవు ఐగుప్తులోనికి వెళ్లక నేను నీతో చెప్పు దేశమందు నివసించుము. ³ఈ దేశమందు పరవాసివై యుండుము. నేను నీకు తోడైయుండి నిన్ను ఆశీర్వదించెదను; ⁴ఏలయనగా నీకును నీ సంతానమునకును ఈ దేశములన్నియు ఇచ్చి, నీ తండ్రియైన అబ్రాహాముతో నేను చేసిన ప్రమాణము నెరవేర్చి, ఆకాశ నక్షత్రములవలె నీ సంతానమును విస్తరింపచేసి ఈ దేశములన్నియు నీ సంతానమునకు ఇచ్చెదను. నీ సంతానమువలన సమస్త భూలోకములోని సమస్త జనులు ఆశీర్వదించబడుదురు. ⁵ ఏలయనగా అబ్రాహాము నా మాట విని నేను విధించినదాని

నా ఆజ్ఞలను నా కట్టడలను నా నియమములను గైకొనెనని చెప్పెను.

వచనము 1. అదికాండము రచయిత కనాను దేశములో వచ్చిన కరవును ప్రస్తావిస్తూ ఈ విభాగాన్ని ప్రారంభించడం జరిగింది. ఈ కరవు అబ్రాహాము దినములలో సంభవించిన కరవు వంటిదే (12:10). ఈ క్షిప్తపరిస్థితి వలన ఇస్సాకు గెరారుకు వెళ్లను అని తెలుస్తోంది; గతంలో ఒకసారి అతని తండ్రి గెరారులో నివసించాడు (20:1). ఈ పట్టణం ఫిలిష్తీయుల రాజైన అబీమెలకు అధీనంలో ఉంది. “అబీమెలకు” అనే పేరుకు “నా తండ్రి రాజు” అని అర్థం, బహుశా ఇది గెరారు సింహాసనాన్ని అధిష్టించినవారి బిరుదు కావచ్చు.² అరవై అయిదు లేక డెబ్బయి సంవత్సరాల పూర్వం కూడా, ఈ పట్టణపు రాజు ఇదే పేరును పయోగించుకున్నాడు (20:2). బహుశా ఇతను ఇస్సాకు కాలనాటి రాజుకు తాత గానీ లేక తండ్రి గానీ అయ్యుండవచ్చు. పాత నిబంధనలో ఐగుప్తు రాజులకున్న బిరుదు అయిన “గొప్ప గృహం” అనే అర్థాన్నిచ్చే “ఫరో” అనే పదంతో “అబీమెలకు” అనే పేరును పోల్చవచ్చు.

గ్రంథవిమర్శకులు “ఫిలిష్తీయుల రాజు”ను సూచించేదానిగురించి, అది చారిత్రక వాస్తవం కాదని మరియు ఈ పదప్రయోగం తద్దీన్నికాలానికి చెందినదని (అంటే కాలసమన్వయం లేనిదని) అభిప్రాయ పడ్డారు. క్రీస్తు పూర్వం పదమూడు మరియు పన్నెండు శతాబ్దాల వరకు ప్రాచీన ఫిలిష్తీయులు పెద్ద సంఖ్యలో కనానులోకి ప్రవేశించలేదని వీరు ఉద్దేశపూర్వకంగా చెబ్తారు. పైగా ఫిలిష్తీయుల్ని రాజులు పరిపాలించలేదు; ఫిలిష్తీయులకు చెందిన గాతు గాజా అప్పెలోను అష్టోదు ఎక్రోను అనే అయిదు నగరాలమీద “సర్దారులు” ఉండే వారు (యెహోషువ 13:3; న్యాయాది. 3:3; 1 సమూ. 6:16-18). ఈ పరిశీలనలు నిజమైతే, అవి ప్రాథమికంగా అసంబద్ధమైనవి (అప్రస్తుతమైనవి). మొదటగా, ప్రాచీన ఫిలిష్తీయులు కనానులో ప్రవేశించడానికి కొన్ని వందల సంవత్సరాల పూర్వం అక్కడ ఫిలిష్తీయులుండేవారనే విషయాన్ని ఈ పరిశీలనలు ఖండించడం లేదు (21:32 వివరణలు చూడండి). రెండవదిగా, పితరుల కాలనాటి ఫిలిష్తీయులకు గెరారులో రాజు ఉండిన విషయం పూర్తిగా సంభావ్యమైనదే; అనంతర కాలంలో కనాను నాక్రమించిన ఫిలిష్తీయులు తమ అయిదు నగరాల్ని పరిపాలించడానికి “సర్దారులు” అనే భిన్నమైన పరిపాలనా వ్యవస్థ నేర్పరుచుకొని ఉండవచ్చు. అలా అయినప్పటికీ, వీరిలో ఎవరినైనా వర్ణించడానికి “రాజు” అనే పదాన్ని కూడా ఉపయోగించి ఉండవచ్చు (1 సమూ. 21:10).

వచనము 2. అబ్రాహాముకు ఆయన ప్రత్యక్షమైనట్టుగానే (12:7; 17:1; 18:1), యెహోవా ఇస్సాకుకు ప్రత్యక్షమై-నీవు ఐగుప్తులోనికి వెళ్ల వద్దని “చెప్పెను.” వర్షాభావ పరిస్థితులున్నందువలన, కరవు బారిన పడకుండా తప్పించుకోడానికి తన తండ్రి చేసినట్టుగానే (12:10) ఇస్సాకు కూడా బహుశా మొదటగా ఐగుప్తు వెళ్లాలనే

ఆలోచన కలిగి ఉన్నాడేమో. అతని ఆలోచనలు వెల్లడి కాకపోయినప్పటికీ, అటువంటిదేదీ జరగకుండా దేవుడు ముందుగానే అడ్డుకుంటున్నాడు. యెహోవా అబ్రాహాముకు అతని వంశస్థులకు ఆ దేశాన్ని (కనాను) స్వాస్థ్యంగా వాగ్దానం చేశాడు కాబట్టి ఆయన ఇస్సాకుతో కనాను దేశమందు నివసించుము అని చెప్పాడు.

వచనము 3. దేవుడు ఇస్సాకును ఈ దేశమందు పరవాసివై యుండుము అని చెప్పడంలో ఆయన ఫిలిష్తీయుల పట్టణమైన గెరారును వాగ్దాన దేశంలో భాగంగానే పరిగణించినట్లు తెలుస్తోంది. పరవాసివై యుండుము (גֵר, *gur*) అనే పదం, తన తండ్రి ఉన్నట్టి ఇస్సాకు కూడా ఆ దేశంలో “పరదేశవాసి” లాగా ఉండాలనే అర్థాన్నిస్తోంది (20:1). అంటే, ఆ దేశంలో అతనిని పూర్తి పౌరుడుగా అంగీకరించదని అర్థం.

యెహోవా అబ్రాహాముతో వాగ్దానం చేసినట్లుగానే, ఇస్సాకుతో కూడా అవే మౌలిక వాగ్దానాల్ని చేశాడు. ఆయన, నేను నీకే తోడైయుండి నిన్ను ఆశీర్వదించెదను; ఏలయనగా నీకును నీ సంతానమునకును ఈ దేశములన్నియు ఇచ్చి, నీ తండ్రియైన అబ్రాహాముతో నేను చేసిన ప్రమాణమును నెరవేరుస్తానని చెప్పాడు (12:1-3; 13:15-17; 15:7, 8, 18-21; 17:2-8; 22:17, 18).

వచనము 4. దేవుడు ఇస్సాకుతో ఆకాశ నక్షత్రములవలె నీ సంతానమును విస్తరింపచేసి ఈ దేశము లన్నియు నీ సంతానమునకు ఇచ్చెదను అని నిశ్చయపూర్వకంగా చెప్పాడు (15:5; 22:17 చూడండి). ఇంకా ఆయన, నీ సంతానమువలన సమస్త భూలోకములోని సమస్త జనులు ఆశీర్వదించబడుదురు (12:3; 22:18 చూడండి) అని చెప్పాడు. ఈ వాగ్దానాలు నెరవేరడం చూడకుండా తన తండ్రి మరణించినట్లుగానే, ఇస్సాకు కూడా మరణించాడు; అయితే భూమ్మీద ఉన్న సమస్త జాతులు “ఆశీర్వ” దించబడడానికి అతని సంతానమే వాహకం కాబోతుంది.

వచనము 5. ఈ వచనంలో కనిపించే భాషాప్రయోగం అబ్రాహాము మోరీయా పర్వతంమీద బలిపీఠం నిర్మించి తన కుమారుణ్ణి బలిగా అర్పించడాన్ని గుర్తు చేస్తుంది. అబ్రాహాము ఈ పని చేయకుండా యెహోవా దూత అతనిని అడ్డగించి, అతని విధేయతబట్టి అతనిని ఆశీర్వదించాడు. యెహోవా దూత అబ్రాహాముకిచ్చిన ఆశీర్వాదం, ప్రస్తుత సందర్భంలోని ఆశీర్వాదాన్ని పోలి ఉండి (26:3-5), “నీవు నా మాట వినినందున” (22:18) అను మాటలతో ముగుస్తుంది. బహుశా అప్పటికి యోవనస్థుడైన ఇస్సాకు ఆ మాటల్ని విని ఉండవచ్చునడంలో సందేహం లేదు.

ప్రస్తుత సందర్భంలో, 22:18 వచనంలో ఉన్నదాన్నే యెహోవా విడమర్చి చెబున్నాడు. అబ్రాహాము నా మాట విని నేను విధించినదాని నా ఆజ్ఞలను నా కట్టడలను నా నియమములను గైకొనెనని³ కారణం చెబ్తూ ఈ ఆశీర్వాదాల్ని ఆయన దృఢపరుస్తున్నాడు. ఇది, ఈ విధంగా కూడా అర్థాన్నిస్తోంది: అతని తండ్రి (మొదటి తరం) విశ్వాసాన్ని బట్టి విధేయతనుబట్టి దేవుడు ఇస్సాకును (రెండవ తరం)

ఆశీర్వాదిస్తున్నాడు; ఇస్సాకు సంతానాన్ని (మూడవ తరం) కూడా అబ్రాహాము భయభక్తుల్ని బట్టి ఆశీర్వాదిస్తానని దేవుడు చెబు న్నాడు. ఇస్సాకు తన తండ్రినుండి ఆధ్యాత్మిక వారసత్వాన్ని పొందాడు, ఈ వారసత్వాన్ని తన తర్వాతి తరానికి కొనసాగించవలసిన బాధ్యత ఇస్సాకు మీద ఉంది. అయితే, ఇప్పుడతనికి ఈ వాగ్దానాలు ఏశావు మరియు అతని సంతానం ద్వారా కాక, యాకోబుద్వారా యాకోబు వంశస్థులద్వారా నెరవేరనున్నాయని తెలియదు.

తన భార్య విషయంలో ఇస్సాకు కపటప్రవర్తన (26:6-11)

⁶⁻⁷ ఇస్సాకు గెరారులో నివసించెను. ఆ చోటి మనుష్యులు అతని భార్యను చూచి- ఆమె యెవరని అడిగినప్పుడు అతడు-ఆమె నా సహోదరి అని చెప్పెను; ఎందుకనగా-రిబ్కా చక్కనిది గనుక ఈ చోటి మనుష్యులు ఆమె నిమిత్తము నన్ను చంపుదురేమో అనుకొని తన భార్య అని చెప్పుటకు భయపడెను. ⁸ అక్కడ అతను చాలా దినములుండిన తరువాత ఫిలిష్తీయుల రాజైన అబీమెలెకు కిటికీలోనుండి చూచి నప్పుడు ఇస్సాకు తన భార్యయైన రిబ్కాతో సరసమాడుట కనబడెను. ⁹ అప్పుడు అబీమెలెకు ఇస్సాకును పిలిపించి-ఇదిగో ఆమె నీ భార్యయే-ఆమె నా సహోదరి అని యేల చెప్పితివని అడుగగా ఇస్సాకు-ఆమెను బట్టి నేను చనిపోవుదునేమో అనుకొంటినని అతనితో చెప్పెను. ¹⁰ అందుకు అబీమెలెకు-నీవు మాకు చేసిన యీ పని యేమి? ఈ జనులలో ఎవడైన ఆమెతో నిర్భయముగా శయనించవచ్చునే. అప్పుడు నీవు మామీదికి పాతకము తెచ్చిపెట్టువాడవు గదా అనెను. ¹¹ అబీమెలెకు-ఈ మనుష్యుని జోలికైనను ఇతని భార్య జోలికై నను వెళ్లువాడు నిశ్చయముగా మరణశిక్ష పొందునని తన ప్రజలకందరికి ఆజ్ఞాపింపగా.

వచనములు 6, 7. దేశంలో కరవు ఉన్నందున, ఇస్సాకు గెరారులో నివసించెను అని తెలుస్తోంది. יַשָּׁב (yashab) అనే హెబ్రీ పదం “నివసించడం” అనే అర్థాన్నిస్తుంది. ఫిలిష్తీయుల పట్టణమైన గెరారులో పేతరుడు పరదేశిగా ఉన్నాడనే అర్థాన్ని సూచించే gur అనే క్రియాపదానికి బదులుగా గానీ, లేక దాని అర్థాన్ని పాక్షికంగా మాత్రమే సూచిస్తూ గానీ ఈ పదాన్ని ఉపయోగించడం జరిగింది (26:3; మరియు 20:1; 37:1; 47:4; రూతు. 1:1 చూడండి).

గతంలో తన తండ్రి అబ్రాహాము శారా విషయంలో భయపడినట్టే (12:11, 12; 20:11), ఇప్పుడు ఇస్సాకు కూడా రిబ్కా చక్కనిది కాబట్టి ఆ మనుషులు తనను చంపేవేస్తారేమోనని భయపడ్డాడు. దేవుడతనికి తోడుగా ఉంటాడనే వాగ్దానాన్ని (26:3) అతను మరిచిపోయేనా ఉండవచ్చు, లేక ఆ వాగ్దానంలో నమ్మకం లేనివాడైనా అయ్యుండవచ్చు. కాబట్టి ఆ చోటి మనుష్యులు అతని భార్యను చూచి- ఆమె యెవరని అడిగినప్పుడు, ఇస్సాకు భయపడి, ఆమె నా సహోదరి అని చెప్పి వారిని తప్పుదోవ పట్టించాడు (12:13, 19; 20:2, 5 చూడండి).

వచనము 8. అక్కడ అతను చాలా దినములుండిన తరువాత కూడా ఫిలిష్తీయుల్లో ఎవరూ రిబ్బా పట్ట అవమానకరంగా ప్రవర్తించలేదు; బహుశా అందువల్ల ఇస్సాకు అప్రమత్తత లేకుండా ప్రవర్తించి ఉండవచ్చు. నలుగురికీ కనబడటట్టు అతను తన భార్యతో సరసమాడుట జరిగింది. అతని ప్రవర్తనను సూచించిన “సరసమాడుట” అనే పదానికి హెబ్రీ మూలంలో ఉన్న *tsachaq* అనే పదం “సరదాగా నవ్వుకోడం” “పరిహాసించి మాట్లాడుకోడం” లేక “ప్రణయ సురాగాలాడడం” అనే అర్థాలనిస్తుంది.⁴ ఇస్సాకు (*tsachaq*, *Yitschaq*) అనే పేరుకు శ్లేషగా కనిపించే ఈ పదాన్నే ఇస్సాకు పుట్టిన సందర్భంలో శారా నవ్వుడాన్ని (21:6; మరియు 17:17; 18:12 చూడండి) సూచిస్తూ, ఇస్సాయేలు ఇస్సాకును చూచి పరిహాసించడాన్ని (21:9) సూచిస్తూ ఉపయోగించడం జరిగింది. ఈ సందర్భంలో, పరిహాసించడమనే సహజస్థానికి తావు లేదు. అయితే దీని అర్థమేమి?

కోన్ని వాక్యభాగాల్లో *tsachaq* అనే పదం లైంగికపరమైన కన్వింపు చర్యల్ని, ఉదాహరణకు ఏ అర్థంలోనైతే పోతీఫరు భార్య యోసేపు “ఎగతాళి” (*tsachaq*) చేయడానికి వచ్చాడని, అంటే లైంగికపరంగా వేధించడానికి వచ్చాడని (39:14, 17) మాట్లాడిందో ఆ అర్థాన్ని కూడా సూచిస్తుంది. సీనాయి పర్వతం దిగువన బంగారపు దూడను పూజించిన సమయంలో “జనులు తినుటకును త్రాగుటకును కూర్చుండి ఆడుటకు లేచిరి” (నిర్గమ. 32:6) అని ఇశ్రాయేలీయుల ప్రవర్తించిన తీరును సూచించడానికి ఈ పదాన్నే ఉపయోగించారు. ఇక్కడ ఇశ్రాయేలీయులు వ్యభిచరించడం మాత్రమే కాక, ప్రాచీన పశ్చిమాసియాలో ప్రజలు దేవతారాధనల్లో భాగంగా మద్యం మత్తులో ఉన్నట్టులై పాల్గొనే అసభ్య కామక్రీడలవంటి క్రీడల్లో (*tsachaq*, “అనైతిక కామేచ్ఛలు”) పాల్గొన్నారని అర్థం (సంఖ్య. 25:1-9 చూడండి).

ఇస్సాకు రిబ్బాలు బహిరంగంగా ఇటువంటి చర్యల్లో పాల్గొన్నారని వాక్యభాగం సూచించడం లేదు. బహుశా తమనెవరూ చూడడంలేదనుకొని భార్యభర్తలైన వీరు ముద్దుముచ్చట్లలో సరసాలాడుకుంటూ మైమరచి ఉన్నారని చెప్పవచ్చు. “సరసమాడుట” అనే అర్థాన్నే (NRSV) వెల్లడి చేస్తుండగా, (NKJV) “అనునయపూర్వకంగా బుజ్జగించడం” అనే అర్థాన్నే, (NASB) “లాలన చేయడాన్ని,” మరియు (CEV) “ముద్దుముచ్చట్లను” వెల్లడి చేస్తున్నాయి. ఫిలిష్తీయుల రాజైన అబీమెలెకు కిటికీలోనుండి లోపలికి చూచినప్పుడు ఇస్సాకు రిబ్బా సరసాలాడుకుంటూ కనపడగా, అన్నాచెల్లెలు మద్య ఇటువంటి ప్రవర్తన ఉండదని అతను వెంటనే గ్రహించాడు. ఇస్సాకు రిబ్బా వెంటనే తేరుకొని రాజు తమ కపటం గ్రహించాడని తత్తరపడ్డారు.

వచనము 9. రాజు ఇస్సాకును పిలిపించి, అతనితో ఇదిగో ఆమె నీ భార్యయే అని చెప్పాడు. ఇది వాస్తవమే గనక, రాజు అతనిని ఆమె నా సహోదరి అని యేల చెప్పితివని అడిగాడు. ఇస్సాకు ఈ విధంగా ప్రవర్తించడం తమ మద్యకు వచ్చిన

పరదేశి తమతో కపటంగా ప్రవర్తించడం తమకు నమ్మకద్రోహం కలిగించినట్టుగా రాజు భావించాడు. ఇక్కడ వైపరీత్యమేమిటంటే, ఫిలిష్తీయుల రాజు వాస్తవం మాట్లాడుతున్నాడు; అబ్రాహాము గతంలో రెండు సందర్భాల్లో అబద్ధమాడినట్టుగానే, అబ్రాహాము వాగ్దానసంతానమైన ఇస్సాకు కూడా తన తండ్రిలాగానే అబద్ధమాడాడు. వాస్తవాలు తెలిసిన తర్వాత, ఇస్సాకు ఇప్పుడు నిజం చెబ్తూ, రిబ్కాను బట్టి తనను చంపుదురేమో అని భయపడ్డానని ఒప్పుకున్నాడు. ఫిలిష్తీయుల మధ్య నివసించినప్పుడు అబ్రాహాము కూడా ఇదే కారణాన్ని ప్రస్తావించడం జరిగింది (20:11).

వచనము 10. మళ్ళీ అబీమెలెకు ఇస్సాకుతో వాదిస్తూ నీవు మాకు చేసిన యీ పని యేమి? అని మరో ప్రశ్న అడిగాడు. ఈ ప్రశ్నకు జవాబు లేనప్పటికీ, నిజం దానంతట అదే బయటపడింది. ఇస్సాకు రాజుకు అతని మనుషులకు అపాయకరమైన పరిస్థితి కల్పించాడు: రాజు మనుషుల్లో ఎవరైనా శయనించ గలిగిన ("బలాత్కారం చేయడం"; NCV) అపాయకరమైన పరిస్థితి పొంచి ఉంది; అలా గనక జరిగి ఉన్నట్లయితే అతని మనుషులకు పాతకము (మహా పాపం) చుట్టుకొనేది. "పాతకము" అనే పదానికి హెబ్రీలోని אָשָׁם ('asham) అనే పదం పాపపు "దర్య"ను లేక పాపం మూలంగా కలిగిన "దోషాన్ని" (నేరం, అపరాధం), లేక ఈ సందర్భంలో ప్రస్తావించబడినట్టుగా, పాపానికి కలిగే "పర్యవసానాన్ని" లేక "శిక్షను" సూచిస్తుంది.⁵ రాజు ఇస్సాకుకు ఇచ్చిన ప్రత్యుత్తరం చాలా తీవ్రంగాను సూటిగాను ఉంది: ఇస్సాకు తన ప్రాణాన్ని కాపాడుకొనడం కొరకు ఫిలిష్తీయులందరిమీదకు దేవుని ఉగ్రత రావడానికి కారణమయ్యేవాడు.

వచనము 11. ఈ వ్యవహారమంతా ఇస్సాకును బాగా ఇబ్బంది పెట్టింది. తనను అబీమెలెకు గద్దిస్తున్నప్పుడు ఇస్సాకు ఏం మాట్లాడుకుండా మౌనంగా ఉన్నాడు. ఏదేమైనా, ఇస్సాకు రిబ్కాలకు రాజు ఉదారంగానే అభయాన్నిచ్చాడు. ఈ మనుష్యుని జోలికైనను ఇతని భార్య జోలికైనను వెళ్ళువాడు నిశ్చయముగా మరణశిక్ష పొందునని రాజు అధికారపూర్వకంగా ఒక ప్రకటన చేశాడు.

ఇస్సాకు సంపద చూచి ఫిలిష్తీయులు అసూయపడడం (26:12-17)

¹²ఇస్సాకు ఆ దేశమందున్నవాడై విత్తనము వేసి ఆ సంవత్సరము నూరంతలు ఫలము పొందెను. యెహోవా అతనిని ఆశీర్వదించెను గనుక ఆ మనుష్యుడు గొప్పవాడాయెను. ¹³అతడు మిక్కిలి గొప్పవాడగు వరకు క్రమక్రమముగా అభివృద్ధిపొందుచు వచ్చెను. ¹⁴అతనికి గొట్టెల ఆస్తియు గొడ్ల ఆస్తియు దాసులు గొప్ప సమూహమును కలిగినందున ఫిలిష్తీయులు అతనియందు అసూయపడిరి. ¹⁵అతని తండ్రియైన అబ్రాహాము దినములలో అతని తండ్రి దాసులు త్రవ్విన బావులన్నిటిని ఫిలిష్తీయులు మన్ను పోసి పూడ్చివేసిరి.

¹⁶అబీమెలకు-నీవు మాకంటే బహు బలము గలవాడవు గనుక మాయొద్దనుండి వెళ్లి పొమ్మని ఇస్సాకుతో చెప్పగా ¹⁷ఇస్సాకు అక్కడనుండి వెళ్లి గెరారు లోయలో గుడారము వేసికొని అక్కడ నివసించెను.

వచనము 12. ఫిలిష్తీయుల్లో ఎవరైనా ఇస్సాకుపట్ల అమర్యాదగా ప్రవర్తించకుండా లేక రిబ్కాను బలాత్కరించకుండా ఉండేందుకు, చాలా సంవత్సరాల క్రిందట అబ్రాహాము శారాల విషయంలో ఫరో చేసినట్టుగా (12:19, 20), ఇప్పుడు అబీమెలకుకు వారిని తమ దేశం విడిచి వెళ్లిపొమ్మని దబాయించే అవకాశం కూడా ఉంది. ప్రతిగా, రాజు వారిని తన ప్రాంతంలోనే ఉండనిచ్చాడు.

గొట్టెలు పశువుల మందల్ని పెంచడంతోపాటు, ఇస్సాకు విత్తనాలు విత్తి వ్యవసాయపంటలు పండిస్తూ సేద్యం చేయనారంభించాడు. అతను ఆ దేశమందున్నవారికి విత్తనము వేసి ఆ సంవత్సరము నూరంతలు ఫలము పొందెను అని తెలుస్తోంది. ప్రాచీన కాలంనుండి, అరబ్బు సంచార తెగలకు చెందిన ప్రజలు (వీరిని బెడోన్ అని పిలుస్తారు) నీటివసతి అంతంతమాత్రంగా లభించే శుష్కభూముల్లో విత్తనాలు విత్తి పంటలు పండించేవారు; అయితే ఆ రోజుల్లో శుష్కభూముల్లో పంటలు పండించడం చాలా కష్టంగా ఉండేది, సాధారణంగా విత్తిన ప్రతి విత్తనానికి నూరంతలు దిగుబడి రావడమనేది కచ్చితంగా అసాధారణమైన విషయమే. పితరుల్లో ఇస్సాకు ఒక్కడి గురించి మాత్రమే వ్యవసాయం చేసినట్టు ప్రత్యేకంగా చెప్పడం జరిగింది. పంట దిగుబడి సమృద్ధిగా ఉండడం యెహోవా అతనిని ఆశీర్వదించెను అనేదాన్ని రూఢిగా చెబ్తోంది.

వచనము 13. ఇస్సాకు తన తండ్రినుండి విస్తారమైన సంపద పొందాడు గనుక అప్పటికే గొప్పవాడాయెను అని ఉంది (25:5). అయినా గానీ, అతడు మిక్కిలి గొప్పవాడగువరకు క్రమక్రమముగా అభివృద్ధి పొందుచు వచ్చెను అని వాక్యభాగం తెలియజేస్తోంది. גַּדַל (gadal) అనే క్రియావాచక పదం ఈ వచనంలో మూడుసార్లు కనిపిస్తూ నానాటికీ అధికమవుతున్న ఇస్సాకు సంపదగురించి నొక్కి చెబ్తోంది. అక్షరాలా, gadal అనే పదానికి “అభివృద్ధి పొందు” అని అర్థం. దేవుడు ఇస్సాకుకు సంపదల్ని సంపాద్యాల్ని ఇచ్చి బహుగా ఆశీర్వదించాడు కాబట్టి అతను గొప్పవాడు మరియు శక్తిమంతుడయ్యాడు. దేవుడు ఇస్సాకును ఆ దేశంలోనే ఉండమని చెప్పినప్పుడు అతనితో చేసిన వాగ్దానాలు నెరవేరడం ఇప్పుడు మొదలైంది (26:2-4).

వచనము 14. గ్రంథకర్త ఇస్సాకు సంపద మొత్తాన్ని గొట్టెల ఆస్తియు గొడ్ల ఆస్తియు దాసులు గొప్ప సమూహము అని సూచించాడు. అబ్రాహాము పరివారంలో మూడువందల పద్దెనిమిదిమంది యోధులైన మందల కాపరులుండేవారు (14:14); ఈ సందర్భం నాటికే ఇస్సాకు పరివారం అతని తండ్రి పరివారం కంటే చాలా పెద్దదిగా ఉండేమో. బహుశా అందుకే ఫిలిష్తీయులు తమ మధ్య పరదేశిగా ఉన్న ఇస్సాకు

విజయాన్ని చూచి ఆగ్రహించి అతనియందు అసూయపడిరి అని తెలుస్తోంది. *qana'* అనే హెబ్రీపదం అత్యంత తీక్షణమైన అసూయను సూచిస్తోంది; ఇతరులకున్నదాన్ని ఆశించేలాగా (నిర్గమ. 20:17) ప్రేరేపించే అసూయ, శరీర కార్యాల్లో ఒకటి (గలతీ. 5:19-21).

వచనము 15. అక్కడి స్థానికులకు అతని తండ్రియైన అబ్రాహాము దినములలో అతని తండ్రి దాసులు త్రవ్విన బావుల వివరాల గురించి బాగా గుర్తుంది. వారు (ఫిలిస్టీయులు) వాటన్నిటిని మన్ను పోసి పూడ్చి వేశారు. అబ్రాహాము తన బావుల్లో ఒకదానిని ఫిలిస్టీయులు స్వాధీనం చేసుకున్నారని ఫిర్యాదు చేసినప్పుడు, అబ్రాహాము కాలనాటి అబీమెలెకు ఆ బావిని అబ్రాహాముకు తిరిగి ఇచ్చి వేశాడు (21:25-32). అబ్రాహాము కంటే ఇస్సాకు సాత్వికస్వభావం గలవాడు. అతను తన కాలనాటి అబీమెలెకుకు ఈ విషయంలో ఫిర్యాదు చేసినట్టుగానీ, లేక ఈ నేరం చేసినవారిని శిక్షించడానికి ఎలాంటి అపాయకరమైన కదలిక చూపినట్టుగానీ వాక్యభాగంలో వివరాలేవు.

వచనము 16. ఇస్సాకు సంపద మరియు అతని దగ్గర ఉన్న విస్తృతమైన పరివారాన్ని చూచి రాజు బెదిరినట్టు కనబడుతోంది. కాబట్టి అతను ఇస్సాకుతో “నీవు మాకంటే బహు బలము గలవాడవు గనుక మా యొద్దనుండి వెళ్లి పొమ్ము” అని చెప్పాడు. “నీవు మాకంటే బహు బలము గలవాడవు” అనే పదబంధం *atsam* ('atsam) అనే హెబ్రీ పదంనుండి వచ్చింది. ఈ పదం తదుపరి కాలంలో ఇశ్రాయేలీయులు సంఖ్యాపరంగా “అభివృద్ధి పొంది విస్తరించి అత్యధికముగా ప్రబలిరి” (నిర్గమ. 1:7, 20) కాబట్టి ఫరో హృదయం భయంతో నిండిపోయిందని (నిర్గమ. 1:9, 10) సూచిస్తోంది.

వచనము 17. అబీమెలెకు కోరుకున్న ప్రకారం, ఇస్సాకు గెరారు పట్టణాన్ని విడిచిపెట్టి వెళ్లిపోయి ఫిలిస్టీయుల ప్రాంతంలోనే ఉన్న గెరారు లోయలో గుడారం వేసికొని నివసించాడు. “లోయ” అనే అర్థాన్నిచ్చే (*wadi, nachal*) హెబ్రీ పదం ప్రస్తుత ఇశ్రాయేల్ దేశంలో “wadi” అనే పేరున్న లోతైన ఇరుకు ప్రదేశం. సాధారణంగా ఇటువంటి పరీవాహక ప్రదేశం పొడిగానే ఉన్నప్పటికీ, వర్షాకాలంలో కుంభస్పృగ్గా (కుండపోతగా) వర్షం కురిసి నప్పుడు జలమయమవుతుంది.⁶ వర్షాకాలంలో వర్షపునీరు రాళ్లసందుల్లోకి ఇసుకలోకి మట్టిలోకి ఇంకి నేల అట్టడుగుకు (ఆధార శిలకు) చేరుతుంది కాబట్టి wadi అనే ప్రదేశం బావి త్రవ్వడానికి మంచి అనుకూలమైన ప్రదేశం. నేల పొరల్లోకి దిగువ మట్టానికి ఇంకిన నీరు తేటపడి స్వచ్ఛమైనదిగా పైకి ఉబుకుతుంది. ఆ ప్రాంతం లోని ఎడారి వాసులకు (Bedouins ప్రజలు) ఇటువంటి బావి నీటివసతి నిస్తుంది.⁷

ఇస్సాకు త్రవ్వించిన బావుల విషయంలో ఫిలిష్తీయులతో సంఘర్షణలు
(26:18-22)

¹⁸అప్పుడు తన తండ్రియైన అబ్రాహాము దినములలో త్రవ్విన నీళ్లబావులు ఇస్సాకు తిరిగి త్రవ్వించెను; ఏలయనగా అబ్రాహాము మృతివొందిన తరువాత ఫిలిష్తీయులు వాటిని పూడ్చివేసిరి. అతని తండ్రి వాటికి పెట్టిన పేళ్ల చొప్పున తిరిగి వాటికి పేళ్లు పెట్టెను. ¹⁹మరియు ఇస్సాకు దాసులు ఆ లోయలో త్రవ్వగా జెలలు గల నీళ్లబావి దొరికెను. ²⁰అప్పుడు గెరారు కాపరులు ఇస్సాకు కాపరులతో జగడమాడి- ఈ నీరు మాదే అని చెప్పిరి గనుక వారు తనతో కలహించినందున అతడు ఆ బావికి ఏకైకు అను పేరు పెట్టెను. ²¹వారు మరియొక బావి త్రవ్వినప్పుడు దానికొరకును జగడమాడిరి గనుక దానికి శిత్నా అను పేరు పెట్టెను. ²²అతడు అక్కడ నుండి వెళ్లి మరియొక బావి త్రవ్వించెను. దాని విషయమై వారు జగడమాడలేదు గనుక అతడు- ఇప్పుడు యెహోవా మనకు ఎడము కలుగజేసియున్నాడు యీ దేశమందు అభివృద్ధి పొందుదుమని దానికి రహెబోతు అను పేరు పెట్టెను.

వచనము 18. ఇస్సాకు గెరారు పట్టణాన్ని విడిచిపెట్టి వెళ్లి “గెరారు లోయ”లో నివసించినప్పటికీ, ఫిలిష్తీయులతో ఘర్షణ తప్పలేదు; ఈ ఘర్షణ ఈనాటిది కాదు, తన తండ్రి కాలంలోనే నీళ్లబావులమీద హక్కుల విషయంలో ఘర్షణ తలెత్తంది. ఫిలిష్తీయులు తమ మధ్య నివసించిన పరదేశులపట్ల అసూయను భయాన్ని కూడా వెల్లబుచ్చారు. అబ్రాహాము జీవించిన కాలంలో అతని మనుషులు త్రవ్విన నీళ్ల బావుల్ని అతను మరణించిన తర్వాత వీరు (ఫిలిష్తీయులు) పూడ్చి వేయడం జరిగింది. ఇస్సాకు గొప్పతనమేమిటంటే, అతను ఈ నేరస్థులపట్ల ఆగ్రహంతో ప్రతీకారం తీర్చుకొనలేదు. ఒక వేళ అలా జరిగి ఉంటే ఆ పరిస్థితి రెండు వర్గాల మధ్య యుద్ధానికి దారి తీసి ఉండేది. ఇందుకు బదులుగా, అతను మట్టితోను చెత్తతోను పూడ్చివేయబడిన బావుల్ని తన మనుషులచేత త్రవ్వించి వాటిని వినియోగంలోకి తెచ్చి, అతని తండ్రి వాటికి పెట్టిన పేళ్ల చొప్పున తిరిగి వాటికి పేళ్లు పెట్టాడు. అతను చేసిన ఈ పని, అతనికి ఈ బావుల మీద చట్టబద్ధమైన హక్కు ఉంది కాబట్టి అతనిని గెరారు పట్టణంనుండి వెళ్లగొట్టడం అన్యాయం అనే వాస్తవాన్ని నొక్కి చెబ్తోంది. పైగా, ఈ బావుల్లో ఒకదాని పేరు గతంలో అబ్రాహాముకు, అబ్రాహాము కాలంనాటి అబీమెలెకుకు మధ్య జరిగిన ప్రమాణానికి (ఒప్పందానికి), ఆ బావి మీద పితరుడికి అతని భవిష్య సంతతికి ఉన్న హక్కుకు జ్ఞాపకంగా నిల్విన పేరు (21:22-32).

వచనము 19. గతంలో త్రవ్విన బావుల్ని తిరిగి త్రవ్వించడంతోబాటు, ఇస్సాకు దాసులు ఆ లోయలో త్రవ్వగా, వారి ప్రయత్నం ఫలించి జెలలు గల నీళ్లబావి కనుగొన్నారు. కనాను దక్షిణ ప్రాంతంలో నీటికొరకు అన్వేషణకు అంతం అనేది లేదు; అంతే కాదు, భూగర్భంలో పైకి ఉబికి జెలలు దొరకడం రెండింటలు విలువైనది.

వచనము 20. త్రవ్విన బావిలో నీటి జెలలుండడం మరో సమస్యకు దారి

తీసింది, ఎందుకంటే గెరారు కాపరులు ఇస్సాకు కాపరులతో జగడమాడి-ఈ నీరు మాదే అనడం జరిగింది. మోషే ఇక్కడ “జగడమాడి” (גַּרְ, *rib*) అనే క్రియావాచకాన్ని పయోగించడం మరో సందర్భాన్ని జ్ఞప్తికి తెస్తుంది; లోతుకు అబ్రాహాముకు విస్ఫారమైన పశువుల మండలున్నందున లోతు కాపరులకు అబ్రాహాము కాపరులకు అవసరమైన పచ్చిక మైదానాల విషయంలోను నీటివసతి విషయంలోను వివాదం తలెత్తింది. ఈ సందర్భంలో ఉపయోగించిన “కలహము” అనే పదం, హెబ్రీలో *rib* అనే నామవాచకంలాగా కనబడుతుంది (13:7). ఫిలిష్తీయులు ఇస్సాకుతో జగడమాడినందున, అతను ఆ బావికి ఏకేకు [פֶּשֶׁעַ, ‘Eseq] అను పేరు పెట్టాడు. ఈ పేరు, “జగడం” అనే అర్థాన్నిచ్చే (פֶּשֶׁעַ, ‘asaq) హెబ్రీ పదంతో శబ్దవాచకాన్ని (శబ్దచమత్కారం, శబ్దక్రీడ) ప్రదర్శిస్తోంది.

వచనము 21. మొదట త్రవ్విన బావి విషయంలో జగడం తలెత్తడంతో, ఇస్సాకు మనుషులు మరియొక బావి త్రవ్వరని తెలుస్తోంది; అయితే ఈ బావి విషయంలో కూడా జగడం తలెత్తింది గనక అతను ఈ బావికి శిత్తా అను పేరు (גִּתְתָּא, *Sitnah*) పెట్టాడు. ఈ పేరుకు “విరోధం” అనీ, “అపవాదం లేక నింద” అనీ అర్థం.⁸ ఈ పేరుతో దగ్గరి సంబంధం ఉన్న שָׂטָן (*satan*)⁹ అనే పదం పలు సందర్భాల్లో హెబ్రీలో నిర్దిష్టోపపదంతో “విరోధి” లేక “అపవాది” (సాతాను) అనే అర్థాన్నిచ్చేట్టుగా వాడడం జరిగింది (యోబు. 1:6; 2:1; జెకర్యా. 3:1). ప్రకటన 12:9, 10 వచనాల్లో యోహాను “సాతాను”ను “అపవాది” అనీ, “ఘటసర్పము”¹⁰ అనీ, మరియు “మన సహోదరులమీద నేరము మోపువాడైన అపవాది” అనీ వ్యక్తం చేశాడు.

వచనము 22. ఫిలిష్తీయులతో రెండు బావుల విషయంలో వివాదం తర్వాత, ఉద్దిక్త పరిస్థితుల్ని శాంతిపజ్జేసి పొరుగువారితో మంచి సంబంధాల్ని పెంపొందించుకొనే ప్రయత్నంలో భాగంగా ఇస్సాకు ఆ రెండు బావుల్ని విడిచిపెట్టడం జరిగింది. అతడు అక్కడ నుండి వెళ్లి మరియొక బావి త్రవ్వించెను అని వాక్యభాగం తెలియజేస్తోంది. ఈసారి ఇస్సాకు అతని మనుషులు అబీమెలకు మనుషులనుండి దూరంగా వెళ్లారు, క్రొత్త బావి విషయంలో దాని విషయమై వారు జగడమాడలేదు అని తెలుస్తోంది. కాబట్టి ఇస్సాకు దానికి రహబోతు అను పేరు (רַחֲבֹתַי, *Rachoboth*) పెట్టాడు; ఈ పేరుకు “ఎడము” “విశాలమైన ప్రదేశాలు” అనే అర్థాలున్నాయి. “రహబోతు” అనే పేరు, బెయేర్సెబాకు నైరుతి దిశలో సుమారు ఇరవై మైళ్ల దూరంలో వాడి రుహాబీకి దగ్గర్లో ఉన్నటువంటి “ఎర్ రుహాబీ” అనే ప్రాంతపు పేరుకు మూలమని నమ్ముతుంటారు. నెగెబు ప్రాంతంలో అతి పెద్దదైన బావి ఈ ప్రాంతంలోనే ఉంది; కొందరు దీన్నే ఇస్సాకు త్రవ్వించిన బావి అని గుర్తిస్తారు.¹¹ “రహబోతు” అనే పేరులో “యోహోవా మనకు ఎడము కలుగజేసియున్నాడు” అనే భావం ఇమిడి ఉంది. ఇస్సాకు మనుషులు ఇప్పుడు ఎడము (విశాలమైన ప్రదేశాలు) ప్రదేశంలో ఉన్నారు; యీ దేశమందు అభివృద్ధి పొంది వారు విస్తరించడానికి ఇప్పుడు ఎడము దొరికింది.

బెయేర్సెబా దగ్గర ఇస్సాకు (26:23-33)

బెయేర్సెబా దగ్గర దైవప్రత్యక్షత (26:23-25)

²³⁻²⁴ అక్కడనుండి అతడు బెయేర్సెబాకు వెళ్ళెను. ఆ రాత్రియే యెహోవా అతనికి ప్రత్యక్షమై-నేను నీ తండ్రియైన అబ్రాహాము దేవుడను, నేను నీకు తోడైయున్నాను గనుక భయపడకుము; నా దాసుడైన అబ్రాహామును బట్టి నిన్ను ఆశీర్వదించి నీ సంతానమును విస్తరింపచేసెదనని చెప్పెను. ²⁵ అక్కడ అతడొక బలి పీఠము కట్టించి యెహోవా నామమున ప్రార్థనచేసి అక్కడ తన గుడారము వేసెను. అప్పుడు ఇస్సాకు దాసులు అక్కడ బావి త్రవ్విరి.

వచనములు 23, 24. పరిసర ప్రాంతాలతో సహా గెరారు అంతర్లోను ఫిలిష్తీయులతో ఎదరైన పలు వివాదాల తర్వాత, ఇస్సాకు మరియు అతని పరివారం నెగెబు ఈశాన్య ప్రాంతంలోని కొండల్లోకి ఎక్కి బెయేర్సెబాకు వెళ్ళడం జరిగింది.

ఈ క్రొత్త ప్రదేశానికి వారు వెళ్ళిన నాటి రాత్రియే, యెహోవా ఇస్సాకుకు ప్రత్యక్షమై, తన గురించి నేను నీ తండ్రియైన అబ్రాహాము దేవుడను అని చెప్పాడు. దేవుడు తనగురించి ఇస్సాకుకు, తర్వాత యాకోబుకు (28:13), ఆ తర్వాత మోషేకు (నిర్గమ. 3:6) వెళ్ళడి చేసుకున్నప్పుడు పలు సందర్భాల్లో, “నేను నీ తండ్రియైన అబ్రాహాము దేవుడను” అని ముందుగా చెప్పడం జరిగింది. యెహోవా అబ్రాహామును మెనొపోతమియ నుండి వెలుపలికి పిలిచినప్పటినుండి మాత్రమే బైబిలు చరిత్రలో నూతన శకం ఆరంభమైంది గనుక ఆయన నన్ను “నేను నీ తండ్రియైన తరహు దేవుడను” అని చెట్టూ ప్రారంభించలేదు. ఇస్సాకు మరియు అతని తర్వాత వచ్చినవారు అబ్రాహాము యొక్క దేవుణ్ణి, అతని తండ్రి తరహు దేవుణ్ణుండి వేరుగా గుర్తించాలి (యెహోషువ 24:2).

ఇస్సాకుకు ఆదరణ (ఓదార్పు) నిచ్చి అతనికి అభయాన్నివ్వడమే ఈ దైవప్రత్యక్షతకు కారణం. దేవుడతనితో నేను నీకు తోడైయున్నాను గనుక భయపడకుము అని చెప్పాడు. అబ్రాహాము మెనొపోతమియకు చెందిన నలుగురు రాజులమీద విజయం సాధించిన తర్వాత, దేవుడతనితో కూడా ఇటువంటి ప్రకటనే చేశాడు (14:14-16). ఆ రాజులు తిరిగి వచ్చి తనతో యుద్ధం చేస్తారేమోనని అబ్రాహాము భయపడి ఉండవచ్చు; అందువలననేమో, ఆయన అబ్రాహాముతో “నేను నీకు కేడము” (15:1) అని చెట్టూ ధైర్యాన్నిచ్చాడు. ఆ విధం గాన, 26:7 వచనంలో ఉన్నట్టుగా ఇస్సాకు ఎక్కడ నివసించాలనుకున్నా ఫిలిష్తీయులంటే భయం అతనిని వెంటాడుతూనే ఉన్నట్టు కనబడుతుంది. వారు తనమీద దాడి చేస్తారేమోననే భయం ఉందనడంలో ఏ సందేహం లేదు; ఆ కారణంచేతనే అతను తనకు బావులమీద పూర్తి హక్కు ఉన్నప్పటికీ ఆ బావుల్ని వారికి విడిచిపెట్టి ఒక

చోటునుండి మరొక చోటుకు తరలి వెళ్ళాడు. దేవుడు ఇస్సాకుకు తోడుగా ఉంటానని చెప్పడం ముఖ్యమైందిగా కనబడుతోంది, ఎందుకంటే మొదటగా దేవుడతని తండ్రితో చేసిన నిబంధనాపూర్వకమైన వాగ్దానాల్ని పురుద్ధాటిస్తూ, “నా దాసుడైన అబ్రాహామును బట్టి నిన్ను ఆశీర్వదించి నీ సంతానమును విస్తరింపచేసినదని చెప్పెను.” దేవునితో గొప్ప విశ్వాసం ఉన్నవారికి పాత నిబంధనలో “నా సేవకుడు” “యెహోవా దాసుడు” వంటి మన్ననపూర్వకమైన పేర్ల నివ్వడం జరిగింది (సంఖ్యా. 12:7, 8; 14:24; యెహోషువ 24:29; 2 సమూ. 3:18; యోబు 1:8).

వచనము 25. దేవుడు మళ్ళీ అభయాన్నిచ్చిన తర్వాత, ఇస్సాకులో కనిపించిన సహజ స్పందన బలిపీఠము కట్టించి యెహోవా నామమున ప్రార్థన చేయడం. ఇలా చేసి అతను తన తండ్రి మాదిరిననుసరించాడు (12:7, 8; 13:18; 22:9). అతను యెహోవా నామంలో ప్రార్థన చేశాడనే ప్రకటన ఈ బలిపీఠం దైవారాధన స్థలమని స్పష్టంగా సూచిస్తోంది. అక్కడతను దేవుడు తన సమస్త సంపాద్యాల్ని ఆశీర్వదించినందుకు అన్య దేశంలో పరదేశిగా నివసించినప్పుడు తనను తన పరివారాన్ని తన మందల్ని కాపాడినందుకు ఆయనను స్తుతిస్తూ కృతజ్ఞత చెల్లించాడు. ఫిలిష్తీయుల మధ్య అతనికి ఎన్ని చేదు అనుభవాలెదురైనప్పటికీ అతను అక్కడ తన గుడారము వేసెను అని, మరొకసారి ఇస్సాకు దాసులు అక్కడ బావి త్రవ్వి అని వాక్యభాగం తెలియజేస్తోంది.

అబేమెలెకుతో ఇస్సాకు ఒప్పందం (26:26-33)

²⁶అంతట అబేమెలెకును అతని స్నేహితుడైన అహుజతును అతని సేనాధిపతియైన ఫీకోలును గెరారునుండి అతనియొద్దకు వచ్చిరి. ²⁷ఇస్సాకు-మీరు నా మీద పగ పట్టి మీయొద్దనుండి నన్ను పంపి వేసిన తరువాత ఎందు నిమిత్తము నాయొద్దకు వచ్చియున్నారని వారి నడుగగా ²⁸వారు-నిశ్చయముగా యెహోవా నీకు తోడైయుండుట చూచితిమి గనుక మనకు, అనగా మాకును మీకును మధ్య నొక ప్రమాణముండవలెననియు ²⁹మేము నిన్ను ముట్టక నీకు మేలే తప్ప మరేమియు చేయక నిన్ను సమాధానముగా పంపివేసితిమి గనుక నీవును మాకు కీడుచేయకుండునట్లు నీతో నిబంధన చేసికొందుమనియు అనుకొంటిమి; ఇప్పుడు నీవు యెహోవా ఆశీర్వాదము పొందినవాడవనిరి. ³⁰అతడు వారికి విందు చేయగా వారు అన్న పానములు పుచ్చుకొనిరి. ³¹తెల్లవారినప్పుడు వారు లేచి ఒకనితో ఒకడు ప్రమాణము చేసికొనిరి; తరువాత ఇస్సాకు వారిని సాగనంపగా వారు అతనియొద్దనుండి సమాధానముగా వెళ్ళిరి. ³²ఆ దినమందే ఇస్సాకు దాసులు వచ్చి తాము త్రవ్విన బావినిగూర్చి అతనికి తెలియచేసి-మాకు నీళ్లు కనబడినవని చెప్పిరి గనుక ³³దానికి పేట అను పేరు పెట్టెను. కాబట్టి నేటివరకు ఆ ఊరి పేరు బెయిరెబా.

వచనము 26. ఈ అధ్యాయం ప్రారంభంలో, ఇస్సాకు గెరారులో ఉన్న

అబీమెలకును కలుసుకోడానికి నెగెబునుండి ఈశాన్యానికి ప్రయాణించాడు (26:1). ఇప్పుడు పరిస్థితి ఇందుకు పూర్తిగా భిన్నంగా ఉంది, **అబీ మెలకు** బెయేర్షెబాలో ఉన్న ఇస్సాకును కలుసుకోడానికి **గెరారునుండి** ఆగ్నేయానికి ప్రయాణించాడు. రాజు తన ఉద్యోగుల్లో ఇద్దరిని అనగా, **అతని స్నేహితుడైన అహుజతును అతని సేనాధిపతియైన ఫీకోలును** తనతో తీసుకొని వెళ్లాడు.

“ఫీకోలు” అనే పేరు పరిచయమైన పేరే, అబ్రాహాము కాలంలో ఈ పేరుతో ఒక రాజోద్యోగి ఉన్నాడు (21:22, 32). “అబీమెలకు” అనే పేరు రాజుకున్న బిరుదైనట్లుగా, బహుశా ఇది (ఫీకోలు) సేనాధిపతికున్న బిరుదై ఉండవచ్చు. లేదా, బహుశా ఈ సేనాధిపతి గతంలో ఉన్న ఫీకోలు సంతతినుండి వచ్చి, అదే పేరు కలిగి ఉండవచ్చు.¹²

“అహుజతు” అనే పేరు పాత నిబంధనలో ఇక్కడ ఒక్క చోట మాత్రమే కనబడుతుంది. “ఫీకోలు” అత్యంత పెద్ద పదవిలో ఉన్న సేనాధిపతి కాగా, అహుజతు బహుశా రాజుకు అత్యంత సన్నిహితుడైన సలహాదారుడు లేక “స్నేహితుడు” (KJV; NEB) అయ్యుండవచ్చు. ప్రాచీన పశ్చిమాసియాలో మరియు తదుపరి కాలనాటి ఇశ్రాయేలు రాచరిక వ్యవస్థలో కూడా రాజు వద్ద యుద్ధతంత్రంలో సలహాలిచ్చే సలహాదారుడు మరియు సేనాధిపతి (దావీదు యోవాబును నమ్మినట్లుగా; 2 సమూ. 5:8; 1 దిన. 11:6) ఉన్నా గానీ, పరిపాలనకు సంబంధించిన పారవ్యవహారాల్లో సలహాలిచ్చేందుకు నమ్మకస్థుడైన సలహాదారుడు లేక స్నేహితుడు (“దావీదు స్నేహితుడు” అని పేరుపొందిన హూషై లాగా; 2 సమూ. 15:37; 16:16) కూడా ఉండేవాడు.

వచనము 27. అబీమెలకు వెంట అతని సైన్యం లేదు కాబట్టి, రాజు ఆగమనం శాంతియుతమైనదేనని ఇస్సాకు గ్రహించాడు. అయినా, ఫిలిష్తీయులు ఇస్సాకుకు చెందిన బావుల్ని బలవంతంగా ఆక్రమించుకొని అతనిపట్ల అతని మనుషులపట్ల అమర్యాదగా ప్రవర్తించి వారు గెరారునుండి వెళ్లిపోయేలా చేశారు కాబట్టి, అతను వారిని హృదయపూర్వకంగా స్వాగతించలేదు. ఇస్సాకు ఫిలిష్తీయుల మధ్య ఉన్నప్పుడు సంతోషంగా లేనందున ఇప్పుడతను, **మీరు నా మీద పగ పట్టి మీయుద్ధనుండి నన్ను పంపివేసిన తరువాత ఎందు నిమిత్తము నాయొద్దకు వచ్చియున్నారని** అడిగాడు.

వివాదాల్లో తలదూర్చుని మృదుస్వభావియైన ఇస్సాకు ఇప్పుడు ఫిలిష్తీయులతో హఠాత్తుగా ఇలా మందలించుపుగా మాట్లాడడం అతని స్వభావానికే విరుద్ధంగా కనబడుతుంది. చివరకు అతను బహిరంగంగానే విరోధాన్ని చూపెడుతున్నాడా? లేక, అబీమెలకు వెంట అతని సైన్యం లేదు కాబట్టి అతనిమీద కోపాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాడా? ఇస్సాకు ఉన్నట్టుండి ఒక్కసారిగా విరుచుకుపడడానికి కారణం మనకు తెలియడంలేదు, అయితే అతను ఇక వారిపట్ల సహనం చూపలేడని, అతను ఉన్న పళంగా ఆగ్రహం వెలిబుచ్చడం సరైనదేనని స్పష్టంగానే

తెలుస్తోంది.

వచనములు 28, 29. ఇస్సాకు ప్రశ్న మరియు అతని నింద ఫిలిష్తీయులకు అయోమయంగా కనబడి ఉండవచ్చు. పరిస్థితి వారికి అనుకూలంగా లేదు, వారు తమ దర్యల్ని తామే సమర్థించుకొనవలసి వచ్చింది. వారు శత్రుత్వాన్ని వెలిబుచ్చుతూ మాట్లాడలేదు; పైగా ఇప్పుడు వారు రాజీ ధోరణిలో **నిశ్చయముగా యెహోవా నీకు తోడైయుండుట చూచితిమి** అని ఇస్సాకును ప్రశంసిస్తున్నారు (21:22 చూడండి). ఈ ఫిలిష్తీయులకు “యెహోవా”యే ఏకైక నిజదేవుడనే విశ్వాసం ఉందని, వారు ఇతర దైవాల్ని బహిష్కరిస్తున్నారనే అర్థం కాదు గానీ, బహుశా వారు తమ స్వంత దైవాలకంటే ఇస్సాకు దేవుడు శక్తిమంతుడైన దేవుడనే అభిప్రాయాన్ని చూపుతుండవచ్చు. కాబట్టి, అతనిని బాధపెట్టకూడదనేది లేక అతనికి ఆగ్రహం తెప్పించకూడదనేది ఇప్పుడు వారి తెలివైన వ్యూహం. వారు అతని బావుల్ని ఆక్రమించుకోడం వంటి ఎన్ని ఆటంకాలు కలిగించినా అతనికి ఎన్ని అడ్డంకులు పెట్టినా యెహోవా ఈ పరదేశికి అపాయం కలగకుండా కాపాడడం మాత్రమే కాక, అతనిని ఆశీర్వదిస్తూ అతను అభివృద్ధిపొంది గొప్పవాడు శక్తిమంతుడు అయ్యేలాగా చేశాడు.

అందుచేత, ఫిలిష్తీయులు రెండు వర్గాలకు అనుకూలంగా ఉండే ఒక ప్రతిపాదన చేశారు: తమకు ఇస్సాకుకు మధ్య శాంతి ఒప్పందం విషయంలో **ప్రమాణముండవలెనని** మరియు **నిబంధన** చేసుకుందామని చెప్పారు. ఇదివరకు ఫిలిష్తీయులు ఇస్సాకును అతని మనుషుల్ని ముట్టక, వారిని సమాధానముగా పంపి వేసినట్లుగా, ఇప్పుడు ఇస్సాకు అతని మనుషులు వీరికి (ఫిలిష్తీయులకు) **కీడుచేయకుండునట్లు** ఇది ఒక ప్రమాణంగా ఉండాలని అడిగారు.

ఈ విషయంలో ఇస్సాకు ఒక విషయం ఆలోచించి ఉండవచ్చు; అతని మనుషుల సంఖ్య వారికన్న బలం ఫిలిష్తీయుల సైనిక బలంకంటే తక్కువే. ఇప్పుడు ఫిలిష్తీయుల రాజు ఇందుకు విరుద్ధంగా మాట్లాడుతున్నాడు; అతను తన సైనికబలాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రమాణం విషయంలో షరతుల్ని మాట్లాడడంలేదు. రాజు ఇప్పుడు ఇస్సాకు స్వంత మనుషుల్ని (యోధులైన కాపరులు) తన రాజ్యానికి బెడదగా చూస్తూ అతని నుండి తనకు ఏ హాని కలగకుండా అతనితో రాజీపడుతూ మాట్లాడుతున్నాడు. రెండు పక్షాల మధ్య ఎప్పటికీ శాంతి నెలకొని ఉండేలా రాజు అతని సలహాదారులు నిబంధన ఉండాలని కోరుతున్నారు. అబీమెలెకు ఇస్సాకును ఇప్పుడు **నీవు యెహోవా ఆశీర్వాదము పొందినవాడవని** గొప్పగా ప్రశంసిస్తూ తమ విజ్ఞప్తిని ముగించాడు.

రాజు ఈ విధంగా అడగడం అతను ఇస్సాకు ఐశ్వర్యాన్ని చాతుర్యంతో లేక కార్యదక్షతతో గమనించాడని స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. నీటివసతి పచ్చికబయళ్లు సమృద్ధిగా ఉన్న గెరారునుండి వర్షాభావ పరిస్థితులున్న ఎడారి ప్రాంతంలోకి పంపివేసినప్పుడు, సాధారణంగా విస్తారమైన పశువుల మందలున్నచోట వాటికి

సరైన మేత మరియు నీరు దొరకక అవి తెగుళ్లబారిన పడిపోయే ప్రమాదముంది కాబట్టి వాటి యజమానికి (కాపరి) తీవ్రమైన నష్టం వాటిల్లే పరిస్థితి ఎదురవుతుంది. అయితే ఇస్సాకు విషయంలో అలా జరగలేదు. రాజు మనుషులు పరదేశియైన ఇస్సాకును అతని మనుషుల్ని బావి ఉన్న ప్రదేశంనుండి వెళ్లగొట్టిన ప్రతి సారి వీరు వెంటనే మరొక ప్రదేశంలో నీటి వసతిని కనుగొనడం జరిగింది. ఈ ఎత్తుగడను మాటిమాటికీ ఉపయోగించి ఇస్సాకును అడ్డు తొలగించుకోవడం కుదరని పని అని తలచి చివరగా రాజు ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు; వీరు ఒక బావి తర్వాత మరొక బావిని వీరు కనుగొనేలా యెహోవా తన ఏర్పాటు చొప్పున వీరికి సమకూర్చి వీరిని ఆశీర్వదస్తూ నడిపిస్తున్నాడని రాజు గ్రహించాడు.

వచనము 30. ప్రాచీన సంప్రదాయం ప్రకారం, ఇస్సాకు **విందు** సిద్ధం చేశాడు; ఇస్సాకు మనుషులు అబీమెలెకు మనుషులు నిబంధనలో భాగస్థులుగా ఆ విందులో పాల్గొన్నారు (31:44, 46, 54 చూడండి). అతిథ్యముడిగా (ఆతిథ్యం ఇచ్చే వ్యక్తి) ఇస్సాకు తన వద్దకు అతిథిగా వచ్చిన అబీమెలెకుకు ఇచ్చిన ఆతిథ్యం కేవలం అతని సంస్కారవంతమైన ప్రవర్తనకు ఉదాహరణ మాత్రమే కాదు. నిబంధన చేసుకొనే ప్రక్రియలో చాలా ముఖ్యమైన భాగం. మొత్తంగా, ఆతిథ్యమిచ్చి విందు చేసిన ఇస్సాకు అబీమెలెకుతో సోదరమైత్రితో కూడిన సంబంధాన్ని అంగీకరించాడని అర్థం.¹³ రెండు పక్షాల మధ్య సోదరమైత్రితో కూడిన సంబంధం (లేక బంధుత్వం) ఇక అవచ్చినన్నం లేక నిరంతరం నిలిచి ఉంటుంది అని తుది నిర్ణయంగా లేక ప్రమాణపూర్వకంగా తెలియజేయడమే నిబంధనలో ఏర్పాటైన విందుయొక్క ముఖ్యోద్దేశం.

వచనము 31. తెల్లవారినప్పుడు వారు లేచి, బయలుదేరి వెళ్లడానికి ముందు మాట ఇచ్చి పుచ్చుకున్నారు, అంటే **ఒకనితో ఒకడు ప్రమాణము చేసికొనిరి** అని అర్థం (21:31). హెబ్రీలో కూడా అక్షరాలా **ఒకనితో ఒకడు ప్రమాణము చేసికొనిరి** అని ఉంది; అంటే ఈ నిబంధనా కార్యక్రమం ముగిసినదని తెలిపే చర్య ఇది. తర్వాత, అబీమెలెకు అతని సలహాదారులు **అతని** (ఇస్సాకు) యొద్దనుండి **సమాధానముగా వెళ్లిరి** అని తెలుస్తోంది.

వచనము 32. ఈ వచనం, 26:26-31 వచనాలకు ముందున్న విషయాన్ని మళ్ళీ కొనసాగిస్తుంది. ఇస్సాకు బెయేరైబా చేరుకున్న తర్వాత, అతను బలిపీఠం నిర్మించి యెహోవాను ప్రార్థించాడు. అప్పుడతను అక్కడ నివసించాలనే ఉద్దేశంతో గుడారం వేసుకున్నాడు అని సేవకులు కొందరు అక్కడ ఇంకొక బావిని త్రవ్వడం మొదలుపెట్టారు (26:25). ఇస్సాకు అబీమెలెకుల మధ్య జరిగిన శాంతి ఒప్పందం (నిబంధన) గురించి వివరించిన తర్వాత, మోషే (గ్రంథకర్త) మళ్ళీ బావి గురించిన చర్చను ప్రస్తావించాడు. **ఆ దినమందే, ఇస్సాకు దాసులు అతని వద్దకు వచ్చి మాకు నీళ్లు కనబడినవని చెప్పడం జరిగిందని గ్రంథకర్త పేర్కొన్నాడు.**

కొంత కాలంగా పిలిష్తీయులు, పితరుడు మరియు అతని సేవకులు ఒక బావి

తర్వాత మరొక బావిని విడిచిపెట్టిలా చేశారు; అయితే ఇప్పుడు అబీమెలకు మనుషులకు భయపడనక్కర్లేదు, వారు అడ్డగించడానికి ఇక ఏ కారణం లేదు. “ఒకని ప్రవర్తన యెహోవాకు ప్రీతికరమగునప్పుడు ఆయన వాని శత్రువులను సహా వానికి మిత్రులుగా చేయును” (సామెతలు 16:7) అని జ్ఞాని ఒకరు వ్రాయడం గమనార్హం.

వచనము 33. ఇస్సాకు మనుషులు మరొక బావిని కనుగొన్న తర్వాత, వారు ఆ బావికి పేబ అనే పేరు పెట్టారని వాక్యభాగం తెలియజేస్తోంది; పేబ అనే పేరుకు “ప్రమాణం” అని అర్థం. ఇది ఇస్సాకు అబీమెలకుల మధ్య జరిగిన నిబంధనను సూచిస్తోంది (26:31). ఇంత క్రితం ఇస్సాకు మనుషులు, గతంలో అబ్రాహాము బ్రతికి ఉన్నప్పుడు అతని దాసులు త్రవ్విన బావుల్నే తిరిగి త్రవ్వ, వాటికి అబ్రాహాము పెట్టిన పేర్లన పెట్టడం జరిగింది (26:18). ఇప్పుడు ఇస్సాకు ఈ బావికి పెట్టిన పేరు, గతంలో అబ్రాహాము ఆ ప్రాంతానికి పెట్టిన పేరు ఏకరీతగానే ఉన్నాయి. గతంలో అబ్రాహాము తన కాలనాటి అబీమెలకుతో బావి విషయంలో నిబంధన చేసుకొని వివాదాన్ని పరిష్కరించుకున్న సందర్భంలో, అతను ఫిలిష్తీయుల రాజుకు ఏడు గొర్రె పిల్లల్నిచ్చి ఆ ప్రదేశానికి “బెయేర్సెబా” అని పేరు పెట్టాడు. ఇంతక్రితం వివరించినట్లుగా, *בְּעֵר* (*b'e'er*) అంటే “బావి” అని, *שֵׁבָא* (*sheba*) అంటే “ఏడు” అని లేక “ప్రమాణం” (ఒట్టు) అని అర్థం (21:31 వివరణలు చూడండి).¹⁴ ఈ సందర్భంలో ఇది (పేబ అనే పేరు) ఇస్సాకు చేసిన ప్రమాణానికి ప్రాధాన్యత నిస్తుంది. నేటి వరకు ఆ ఊరి పేరు బెయేర్సెబా అని తెలియజేస్తూ ఈ విభాగం ముగుస్తుంది.

హిత్తీయురాంధ్రు అయిన ఏశావు భార్యల్ని బట్టి

ఇస్సాకు రిబ్కాల మనోవేదన (26:34, 35)

³⁴ఏశావు నలువది సంవత్సరములవాడైనప్పుడు హిత్తీయుడైన బెయేరీ కుమార్తెయగు యహూదీతును హిత్తీయుడైన ఏలోను కుమార్తెయగు బాశెమతును పెండ్లి చేసికొనెను. ³⁵పేరు ఇస్సాకునకును రిబ్కాకును మనోవేదన కలుగజేసిరి.

వచనములు 34, 35. దేవుని ఆశీర్వాదాలున్నందువలన, ఇస్సాకుకు ఫిలిష్తీయులతో అనేక సమస్యలదురైనా అతని సంపద ఏ మాత్రం తగ్గలేదు. అయితే, ఏశావు భార్యలు హిత్తీయులు కావడం ఇస్సాకునకును రిబ్కాకును తీవ్రమైన హృదయవేదన (మనోవేదన) కలిగించింది.

ఈ చివరి విభాగం, అధ్యాయము 27లోని వైఖరుల్ని సంఘటనల్ని అర్థంచేసుకొనడానికి కొంత పూర్వ సమాచారాన్నిస్తోంది. ఏశావు హిత్తీయురాండ్రైన యహూదీతు మరియు బాశెమతు అనే స్త్రీలను పెండ్లి చేసుకున్నప్పుడు అతను నలువది సంవత్సరముల వయసుగలవాడని వాక్యభాగం తెలియజేస్తోంది. తన

తమ్ముడైన యాకోబులాగా కాకుండా, ఏశావు ఎందుకు తెరహు వంశీకుల్ని కాదని బయటివారిని పెళ్లిచేసుకున్నాడు? అతను తన తల్లిదండ్రుల కోరికను కావాలనే ఎదిరించి బయటివారిని పెళ్లిచేసుకున్నాడా? లేక, తన తాత వైపు బంధువుల్లోని స్త్రీని పెళ్లిచేసుకోడానికి దూరప్రాంతమైన హారానుకు ప్రయాణం చేయడం అనుకూలం కానందున సమీపంలోని హిత్తీయుల్లోని స్త్రీలను చేసుకున్నాడా? తన జ్యేష్ఠత్వం విషయంలో అతను ప్రదర్శించిన ఉదాసీన వైఖరినిబట్టి రెండోదే ఎక్కువ నిజమయ్యే అవకాశం కనబడుతోంది (25:27-34).

“ఏశావుకు తగిన భార్యను చూచే విషయంలో ఇస్సాకు నిర్లక్ష్యం చూపించాడా” అని ఎవరైనా విస్మయ పడవచ్చు. దేవుని నిబంధనా ప్రజలు కనానీయుల్లోని అస్పృశ్యులల్ని వివాహంచేసుకొనకూడదనే అబ్రాహాము నియమాన్ని ఏశావు విషయంలో ఇస్సాకు నిర్లక్ష్యం చేశాడా?¹⁶ అబ్రాహాము వారసులుగా తమకు ప్రత్యేకమైన పిలుపు మరియు భవిత్యవం ఉన్నాయని, భూమ్మీద ఉన్న సమస్త వంశాల ప్రజలకు దేవుని ఆశీర్వాదాలు విస్తరింపచేయువారుగా ఉన్నారనే విషయమును ఏశావుకు బోధించకుండా ఇస్సాకు ఎలా ఉండగలడు? ఏశావు బాలుడుగా ఉన్నప్పుడు ఈ విషయాల్లో కొన్నిటివైనా విని ఉండవచ్చు; అయినా అవి అతనిమీద ఏ ప్రభావం చూపలేదు? అతను “బెబేలస్” (βέβηλος, *bebēlos*) వ్యక్తిగా జీవించాడు (హెబ్రీ. 12:16), అంటే అతను “పూర్తిగా లోకానుసారంగా” (బొత్తిగా శరీరానుసారంగా) జీవించాడని అర్థం.¹⁷ అతని జీవితంలో దేవునికి స్థానం లేదు; అతను తన తల్లిదండ్రులపట్ల లేకమాత్రమైనా గౌరవం చూపలేదు. ఏశావు చేసుకున్న వివాహాలు హృదయవిదారకంగా ఉన్నాయని వాక్యభాగం తెలియజేస్తోంది: అతని భార్యలు ఇస్సాకునకును రిబ్కాకును మనోవేదన కలుగజేసిరి.

అన్యయము

ఆధ్యాత్మిక లాభాంశాలు లేదా విభాజ్యాలు (26:1-5)

దేవునిపట్ల విధేయత విశ్వాసులైనవారికి వాగ్దానపూర్వకమైన ఆశీర్వాదాలనిస్తుంది. ఇస్సాకు జీవితంలో చాలా కాలం తీవ్రమైన సమస్యలూ లేవు, భావోద్వేగపూరితమైన సంఘటనలూ లేవు. అయినా, కరవు సంభవించినప్పుడు పరిస్థితి ఒక్కసారిగా మారిపోయింది. కనాను పూర్తిగా వర్షాధార దేశం; సాధారణమైన వర్షపాతం ఉన్నప్పుడు గొర్రెలకు పశువులకు పచ్చిక దొరుకుతుంది, నీటితడులు కొద్దిమాత్రంగా ఉన్నప్పటికీ సేద్యానికి అనుకూలమైన మెట్ల పంటలు ప్రజలకు జీవనాధారంగా ఉంటాయి. కరవు సంభవించి నేల బొత్తిగా ఎండిపోయినప్పుడు ఆ ప్రాంతవాసులకు అది జీవన్మరణ సమస్యే. అబ్రాహాము తర్వాత పితరుడుగా

పరిగణనపొందిన ఇస్సాకు, గెరారులోను దాని పరిసరప్రాంతాల్లోను దక్షిణప్రాంతమైన నెగెబుకంటే ఎక్కువ వర్షపాతం ఉంటుందని విని ఉండవచ్చు; అందువల్లనే అతను తాను నివసించిన నెగెబునుండి తన పరివారంతోను తన మందలతోను క్రొత్త ప్రదేశానికి తరలివెళ్ళాడు.

ఫిలిష్తీయుల దేశంలో కంటే ఐగుప్తులో నీటివసతి పచ్చికబయళ్లు సారవంతమైన పంటలు సమృద్ధిగా ఉంటాయి కాబట్టి, గెరారులో ప్రవేశించిన తర్వాత, ఇస్సాకు బహుశా అక్కడనుండి ఐగుప్తుకు వెళ్లాలని తలంచి ఉండవచ్చు. దేవుడు ఇస్సాకుకు ప్రత్యక్షమై, అతను ఐగుప్తు వెళ్లకూడదని చెప్పాడు (26:2); దేవుని ఆదేశానుసారం అతను వాగ్దాన దేశంలోనే నిలిచి ఉండాలి. అబ్రాహాము శారాల ఐగుప్తు ప్రయాణం గురించి, దేవుడు జోక్యం చేసుకొనకపోయినట్లయితే తన జననమే సాధ్యమయ్యేది కాదనే విషయం ఘటన గురించి ఇస్సాకుకు తెలియకుండా ఉండడం సంభవనీయమైనదేనా? ఇస్సాకు తన కెదురైన పరిస్థితి తన తండ్రి కెదురైన పరిస్థితికి భిన్నమైందని అనుకుంటున్నాడా? తన తండ్రి భయపడినట్టుగా తాను ఐగుప్తీయులకు భయపడనక్కర్లేదని ఆలోచిస్తున్నాడా? ఇస్సాకు ఆలోచనల గురించి వాక్యభాగం మనకు తెలియజేయడం లేదు, అయితే అతను ఐగుప్తు దేశానికి ప్రయాణంచేయాలని తలచి ఉండవచ్చు; కాబట్టి దేవుడు అతనిని కనాను దేశంలోనే నిలిచి ఉండమని ఆదేశించాడు.

ఇస్సాకు విధేయత చూపేలా అతని విశ్వాసాన్ని బలోపేతం చేయడంకొరకు, దేవుడు అతని తండ్రికి పలు సందర్భాల్లో ఇచ్చినటువంటి అద్భుత సందేశాన్నే ఇస్సాకుకు కూడా ఇచ్చాడు. దేవుడతనికి తోడుగా ఉంటానని, అతని సంతానాన్ని విస్తరింపచేస్తానని, కనాను దేశాన్ని వారికిస్తానని చెప్పాడు. దేవుని ఆశీర్వాదాలు భూమీద్ల ఉన్న సమస్త వంశాలకు అబ్రాహాముద్వారా వెల్లడవుతాయనేది ఆయన నుండి అతనికెలా హెచ్చరికగా ఉన్నదో, దేవునినుండి ఇస్సాకుకు కూడా ఇది అటువంటి హెచ్చరికగానే కనబడుతోంది (26:3, 4). యెహోవా గణించిన లేక పేర్కొన్న ఆశీర్వాదాలు ఇస్సాకుకు అతని సంతానానికి అర్హత ఉందని కలగవు గానీ, ఆయన విధించిన ఆజ్ఞల్ని కట్టడల్ని నియమాల్ని అబ్రాహాము అనుసరించి చూపిన విధేయతనుబట్టి కలుగుతాయని ఆయన సెలవిచ్చాడు (26:5). బహుశా ఈ ప్రకటన అబ్రాహాము తన కుమారుని బలిగా అర్పించడానికి సిద్ధపడడాన్ని సూచించవచ్చు (22:15-18). “నీవు నా మాట విని నందును” (22:18) అని దేవుడు అబ్రాహాము గురించి చెప్పినదే ఆయన ఇప్పుడు ఇస్సాకును ఆశీర్వదించడానికి కారణం.

దేవుడు అబ్రాహాము విధేయత గురించి చెప్పిన సాక్ష్యంలో, మోరీయా పర్వతంమీద జరిగిన సంఘటనలు నిశ్చయంగా ఇమిడి ఉండవచ్చు; ఈ సాక్ష్యంలో పితరుడి జీవితంలో విధేయతకు సంబంధించినవన్నీ సాధారణంగా చేరే ఉంటాయి, పితరుడు ఇస్సాకును బలిగా అర్పించడానికి సిద్ధపడడమనేది ఈ సాక్ష్యానికి

శిఖరాగ్రమైనటు వంటిదని చెప్పవచ్చు. అబ్రాహాము నూటికి నూరుపాళ్లు పరిపూర్ణుడని కాదు, పలు సందర్భాల్లో భయంచేత స్వంతహేతువుచేత దేవుని చిత్తంకంటే తన స్వంత చిత్తమే మేల్తనదని అనుకొనే అపనమ్మికచేత దేవునికి విధేయత చూపడంలో అబ్రాహాము విఫలమయ్యాడు (సామెతలు 14:12 చూడండి). ఏదేమైనా, కాల క్రమేణా అతను విశ్వాసంలోను విధేయతలోను ఎదిగాడు. ఇప్పుడు ఇస్సాకు కూడా వయోపరిణతి చెందిన వాడు గనక, దేవుడతనిలో కూడా ఆధ్యాత్మిక పరిణతిని విధేయతతో కూడిన విశ్వాసాన్ని చూడాలని కోరుకున్నాడు. గెరారులో ఫిలిష్తీయుల మధ్య ఇస్సాకుకు ఎన్ని శోధనలు ఎదురుకానున్నా, అతని విశ్వాసం విధేయత నిరాటంకంగా కొనసాగేలా అతనిని ధైర్యపర్చడానికి దేవుడు తాను అబ్రాహాముతో చేసిన వాగ్దానాలన్నిటినీ ఇస్సాకుతో కూడా చేశాడు.

దేవుడు ఇస్సాకును అతని తండ్రినిబట్టి ఆశీర్వదించాడనే వాస్తవం, మరియు ఇతరులు చేసినదాన్ని బట్టి దేవుడు మరికొందరిని ఆశీర్వదిస్తాడనే విషయం విస్మయంగా కనిపించినప్పటికీ ఇది బైబిలు అంతటా కనబడుతూనే ఉంటుంది. ఈ విషయంలో అత్యుత్తమమైన ఉదాహరణలు యోసేపు జీవితంలో కనబడతాయి. (1) యోసేపులో విశ్వాసం యధార్థత మరియు హృదయవైర్మల్యం ఉన్నందున, దేవుడతనికి తోడుగా ఉండి, ఫరో ఆస్థానంలో రాజసంరక్షక సేనాధిపతిగా ఉన్న ఉద్యోగస్థుడికి ఆశీర్వాదం కలిగేలా చేశాడు (39:1-9). (2) ఆ ప్రకారమే, దేవుడు యోసేపును ఐగుప్తులోని చెరసాల అధిపతికి చెరసాలలో ఉన్న ఖైదీలకు (39:21-23; 40:8-15); మరియు (3) ఫరోకు అతని ప్రజలకు ఆశీర్వాదంగా ఉంచాడు (41:14-56). (4) యెహోవా యాకోబును అతని పరివారాన్ని (45:4-15; 46:1-4; 47:5-12; 50:15-21), (5) యోసేపునుబట్టి ప్రాచీన పశ్చిమాసియాలోని ఇతర జాతుల ప్రజల్ని ఆశీర్వదించాడు (41:57). చాలామందికి దేవుడు వారిని యోసేపును బట్టి ఆశీర్వదించాడనే విషయం తెలియనే తెలియదు.

ప్రస్తుత కాలంలో కూడా ప్రజలు గ్రహించడంలేదుగానీ, ఇదే దైవిక నియమం వారి హృదయాల్లో పని చేస్తూనే ఉంది. మనం అనుభవిస్తున్న ఆశీర్వాదాలు, మన జీవితకాలంలో మనం ఎన్నటికీ తెలుసుకోలేని, అంటే మనకు అజ్ఞాతంగా ఉన్న నీతిమంతులనుండి కలిగిన ఆధ్యాత్మిక లాభాంశాలు లేదా విభాజ్యాలు. ఎందరు భక్తిపరులు త్యాగపూరితంగా జీవించడంతోపాటు ప్రాణాలర్పిస్తే మనం భౌతికమైన ఆధ్యాత్మికమైన స్వేచ్ఛను పొందుతున్నాం, వారి స్వంత విషయంలో ఈ స్వేచ్ఛ వారికి కలగానే మిగిలింది కాదా? మన భవిష్యత్తు కొరకు అనేకులు ఆర్థికంగా భౌతికంగా ఆధ్యాత్మికంగా పెట్టుబడులు పెట్టడం జరిగింది. వీరిలో అపొస్తలులున్నారు, ఇంకా ఇతర క్రైస్తవులున్నారు; వీరు క్రీస్తును దేవునికుమారుడిగా అంగీకరించినందుకు ఎన్నో శ్రమలు హింసలు అనుభవించారు. మన పాపముల నిమిత్తమై విధేయతతో మరణించి (హెబ్రీ. 5:7-9; 1 కొరింథీ. 15:3), తన మహిమాన్విత పునరుత్థానంద్వారా (1 కొరింథీ. 15:4), “జీవమును

అక్షయతను సువార్తవలన వెలుగులోనికి" తెచ్చి (2 తిమోతి 1:10), ఈ ఆశీర్వాదాల్ని మనందరికీ అందించిన యేసు క్రీస్తు అంతిమమైన మరియు అత్యంత శ్రేష్ఠమైన ఉద్ఘాటన.

కాకపోతే, బైబిల్లో ఎంత గొప్ప విశ్వాసవీరుడైనా సరే పరిపూర్ణుడు కాడు. ప్రతిగా, అందరూ పాపులే, నేడు మనం కూడా. ఎవరూ ఆధ్యాత్మిక పరిణతితో దేవుణ్ణి సమీపించరు; మనందరం విశ్వాసజీవితాన్ని ఆధ్యాత్మిక శిశువులుగానే ప్రారంభించి, చిన్నపిల్లలాగా పడుతూ లేస్తూ ఉంటాం. "నిర్మలమైన వాక్యమను పాల వలన" మనం బలమైన విశ్వాసాన్ని పెంపొందించుకొని (ఆధ్యాత్మిక కండరాలు) "రక్షణ విషయములో" (1 పేతురు. 2:2) విధేయత కలిగి వృద్ధిపొందగలం. అబ్రాహాము ఇస్సాకుల్లాగానే మనం కూడా దేవునికి ఇష్టమైన మరియు ఆయనను మహిమపర్చే విధంగా జీవించడానికి, దేవుని కృపాకటాక్షాల్ని మరియు ఆశీర్వాదాల్ని (వాగ్దానాలు) మనం నిరంతరం జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటూ ఉండాలి.

అబద్ధాల వారసత్వం (26:6-11)

దేవుని ఆశీర్వాదాల గురించి వాగ్దానం యధార్థతతో కూడిన విశ్వాసానికి విధేయతకు దారి తీయాలి; అయితే అన్ని సందర్భాల్లోను అలా జరగలేదు. అబ్రాహాము దేవునినుండి గొప్ప వాగ్దానాలు అందుకున్న తర్వాత (12:1-3) కనానులోకి ప్రవేశించాడు, అక్కడ కరవు చూశాడు, అప్పుడతను వాగ్దానదేశాన్ని విడిచిపెట్టి ఐగుప్తు దేశానికి వెళ్లాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. ఈ తప్పటడుగు అతను తన ప్రాణాన్ని కాపాడుకోడానికి తన భార్య గురించి అబద్ధం చెప్పడానికి దారి తీసింది (12:10-20). తదుపరి కాలంలో, అతను గెరారులో మళ్ళీ ఇదే పాపం (తప్పు) చేశాడు (20:1-18). ఈ చర్యలు అతను తన వారసులకు చెడుమాదిరి చూపేలా చేశాయి; వారు వీటిని అనుకరించే ప్రయత్నం చేయవచ్చు.¹⁸ "తండ్రి అడుగుజాడల్లోనే కొడుకు" అనే పాత కాలపు లోకోక్తి నిజమేననిపిస్తోంది: చాలా సంవత్సరాల క్రిందట అతని తండ్రి తన భార్య శారా విషయంలో కపటం ప్రదర్శించినట్లు, ఇప్పుడు ఇస్సాకు గెరారులో ప్రవేశించినప్పుడు రిబ్కాకు తనకు మధ్య ఉన్న సంబంధం విషయంలో కపటం ప్రదర్శించాడు. ఫిలిష్తీయులు తనను చంపేవేసి తన భార్యను తీసుకొని వెళ్లారనే భయంతో ఇస్సాకు తన తండ్రిలాగానే భయంతో అబద్ధం చెప్పాడు (26:6-11).

కపటప్రవర్తన (మోసపూరితమైన ప్రవర్తన) తొలి శతాబ్దకాలంలో కొన్నిసార్లు దేవుని ప్రజల్లోను కనబడింది. ఇటువంటి చర్యలు వారి ఐక్యతకు సాక్షాత్తునికి అపకీర్తి కలిగించడంతోబాటు, ప్రభువు హృదయాన్ని కలచి వేశాయి (యోహాను 17:19-23 చూడండి). (1) యేసు ఎవరో తనకు తెలియదని పేతురు చెప్పాడు (లూకా 22:31-34, 54-62), మరియు అతను అంతిమోకయలో వేషధారణ చూపించాడు (గలతీ. 2:11-14); (2) అననీయ మరియు సప్ఫీరా అబద్ధమాడాలని దురాలోచన చేశారు

(అపొ. 5:1-11); మరియు (3) కొందరు యూదియ క్రైస్తవులు పౌలు గురించి అన్యప్రజల మధ్య అతని పరిచర్య గురించి వ్యర్థమైన మాటలు మాట్లాడి అతనిమీద తప్పుడు పిర్యాదులు చేశారు (అపొ. 21:17-32). కొంత కాలం తర్వాత పౌలు, “మనము ఒకరికొకరము అవయవములైయున్నాము గనుక మీరు అబద్ధమాడుట మాని ప్రతిమాడును తన పొరుగువానితో సత్యమే మాటలాడవలెను” (ఎఫెసీ. 4:25) అని వ్రాయడం జరిగింది.

మనం ఈ మాటల్ని శ్రద్ధగా విని, యధార్థత కలిగినవారిగా జీవించాలి. సత్యమే జ్ఞానానికి మూలాధారం (పునాది), మనుషుల్ని ఒకటిగా కలిపి ఉంచే బంధం ఇదే. వివాహాల్లోను కుటుంబాల్లోను స్నేహాల్లోను వ్యాపారాల్లోను ప్రభుత్వాల్లోను సంఘాల్లోను ఇది వ్యక్తమవుతూ ఉంటుంది; ఇవన్నీ సత్యంమీద నిలిచినప్పుడు లేక ఆధారపడినప్పుడు, దీర్ఘకాలిక విజయం స్థిరత్వం సిద్ధిస్తాయి. ప్రజలు సత్యం (యధార్థం) చెప్పకపోయినప్పుడు సమాజాలు చిన్నాభిన్నమై కుప్పకూలిపోతాయి. “మనం మన పిల్లలకు దేన్ని వారసత్వంగా వదలివెళ్ళున్నాము” అని తల్లిదండ్రులు తమను తాము ప్రశ్నించుకోవాలి. కుయుక్తులు అబద్ధాలు స్వార్థం అహంకారం వేషధారణ అనే వారసత్వాన్నే మరుసటి తరానికి మనం ఇస్తున్నామా? దీనమనసుతో దేవుని యెదుట పాపాల్ని వైఫల్యాల్ని ఒప్పుకుంటూ యధార్థహృదయంతో దేవుణ్ణి మహిమపర్చడానికి ప్రయత్నిస్తూ ఆయన చిత్రాన్ని నెరవేర్చే మంచి మాదిరిగా, వారు మనల్ని చూడాలి. వేషధారణ ఉన్నట్లయితే అపవాది సంతోషిస్తాడు, దేవుని ప్రజలు తత్తరపడవలసి వస్తుంది (లేదా వారికి ఇబ్బందిపడే పరిస్థితి ఎదురవుతుంది), ఆయన పిల్లల క్రమరాహిత్యం లేదా మూర్ఖత్వం దేవుని హృదయాన్ని బాధిస్తుంది.

సంఘర్షణను లేదా పరస్పర విరుద్ధతత్వాన్ని ఖండించడం (26:12-22)

దేవుని ఆశీర్వాదాలున్నవారికి లోకంనుండి ఈర్ష్య వ్యతిరేకత ఎదురవుతాయి. యెహోవా తన వాగ్దానాలపట్ల విశ్వసనీయత గలవాడు గనక ఆయన ఇస్సాకును ఆశీర్వదించాడని, దేవుని ఆశీర్వాదాన్ని బట్టి అతను అభివృద్ధి పొంది మిక్కిలి ధనవంతుడయ్యాడని వాక్యభాగం వెల్లడి చేస్తోంది. అతనికి విస్తారమైన గొర్రెల మందలు పశువుల మందలున్నాయి, దాసదాసీ జనమున్న పెద్ద పరివారం ఉంది, నూరంతలు ఫలించిన సమృద్ధిగల పంటలున్నాయి. ఇవన్నీ అబీమెలెకు మనుషులు ఇస్సాకుపట్ల ఈర్ష్య ద్వేషాలు చూప డానికి కారణమయ్యాయి (26:12-14); ఇస్సాకు అతని మనుషులు అనుభవిస్తున్న భౌతిక విజయం చూచి అబీమెలెకు మనుషులు తీవ్రతరమైన అసూయ వెళ్ళగక్కారు. ఇస్సాకు సర్వసంపదల్ని సమస్త సంపాద్యాల్ని చూచిన ఫిలిష్తీయులు మొదటగా అతని సంపదకు కారణమైన భౌతిక వనరులకు, అంటే అతని తండ్రి మనుషులు త్రవ్విన నీటిబావుల్ని పూడ్చివేసి, ఇస్సాకుకు అతని మనుషులకు అతని మందలకు నీరు

అందకుండా చేసి నష్టం కలిగించాలనుకున్నారు (26:15).

అబీమెలెకు యొక్క మనుషులు తాము తలంచినది జరగకపోవడంతో, అబీమెలెకు ఇస్సాకును అతని మనుషుల్ని గెరారు నుండి వెళ్ళిపోమ్మని అవశ్యంగా అభ్యర్థించాడు. ఇస్సాకు “బహు బలము” గలవాడు (26:16) గనక ఇస్సాకు మనుషులనుండి తనకు ముప్పు వాటిల్లగలదని అబీమెలెకు తలచాడు. ఇస్సాకు తన పరివారాన్ని మందల్ని ఆ పట్టణంనుండి (గెరారు) తీసుకొని దూరంగా వెళ్ళి, “గెరారు లోయలో గుడారము వేసికొని అక్కడ నివసించెను” అని తెలుస్తోంది (26:17). అక్కడ, తన తండ్రి త్రవ్వించిన బావుల్ని ఫిలిష్తీయులు మట్టిపోసి పూడ్చివేయగా, ఇస్సాకు వాటిని మళ్ళీ త్రవ్వించాడు. వీటికి తోడు, వారు మరొక క్రొత్త బావిని త్రవ్వగా అందులో నీటిజలలు సమృద్ధిగా ఉన్నాయి (26:18, 19).

అయినా గానీ, ఇస్సాకు మనుషులు త్రవ్విన ప్రతి బావిని ఫిలిష్తీయులు అది తమదేనంటూ వారి వెంటపడ్డారు, ఇది రెండు పక్షాల మధ్య పోట్లాటకు ఘర్షణకు కారణమైంది (26:20, 21). తుదకు, ఇస్సాకు తన మనుషుల్ని పశువులమందల్ని తీసుకొని ఇంకా దూరంగా వెళ్ళాడు, అయితే ఈ ప్రదేశం అబీమెలెకు అధీనంలో ఉన్న దేశం శివారుల్లోనిదే. అక్కడ ఇస్సాకు మనుషులు మరొక క్రొత్తబావిని త్రవ్వారు, అయితే ఈసారి ఫిలిష్తీయులు ఈ క్రొత్తబావిని ఆక్రమించుకోడానికి ప్రయత్నించలేదు. ఇది సరే, బావుల విషయంలో ఇక ఈ వేధింపులు ముగిసిపోయాయని ఇస్సాకు హాయిగా ఉపిరి పీల్చుకున్నాడు; తుదకు, యెహోవా తనకొక ప్రదేశాన్నిచ్చి తాను ఆ ప్రదేశంలో విస్తరించి అభివృద్ధిపొందేలా ఆశీర్వదించాడని అతను ఈ బావికి “రహబోతు” అనే పేరు పెట్టాడు (26:22).

ఇస్సాకు స్వభావం మరియు వ్యక్తిత్వం అతని తండ్రి అబ్రాహాము స్వభావానికి వ్యక్తిత్వానికి చాలా భిన్నంగా ఉందని ఈ వృత్తాంతంనుండి మనం చూస్తున్నాం. అబ్రాహాముకు ఇతరులనుండి సమస్యలెదురైనప్పుడు, అది తన మందలకాపరులకు లోతు మందలకాపరులకు మధ్య వచ్చిన సమస్యగానీ (13:5-12), తూర్పునుండి వచ్చిన నలుగురు రాజుల దాడి గానీ (14:1-24),¹⁹ హాగరు ఇష్మాయేలులతో ఎదురైన సమస్య గానీ (21:9-14), లేక ఫిలిష్తీయులనుండి వచ్చిన కష్టాలు గానీ (21:22-34), అతను సమస్యల్ని ఎదిరించి పరిస్థితిని చక్కదిద్ది పరిష్కరించాడు. ఇందుకు భిన్నంగా, ఇస్సాకు వీలైనంతవరకు సమస్యనుండి తప్పించుకున్నాడు. ఇస్సాకు అన్యాయాన్నిబట్టి బాధపడ్డాడు గానీ తన హక్కులకొరకు ఎదురోడ్డి నిలబడలేదు. అతను “సమస్త మనుషులతో సమాధానముగా” (రోమా. 12:18) ఉండడానికి ప్రయత్నించాడు; తన బావుల్ని ఆక్రమించిన ఫిలిష్తీయులవీధి పగ తీర్చుకోలేదు.

క్లిష్టపరిస్థితులెదురైనప్పుడు దేవునినుండి జ్ఞానం కావాలి. మనం మనుషుల్ని ప్రతిఘటించాలని దేవుడు కోరుకుంటున్నాడా లేక సమస్యనుండి తప్పించుకోవాలని దేవుడు కోరుకుంటున్నాడా అనేది మన కెలా తెలుస్తుంది? దేవుడు ఈ రెండు

మార్గాల్ని ఆశీర్వదిస్తాడు మరియు ఉపయోగిస్తాడు కూడా. దేవుడిలా చేయడం చరిత్రలో మనం చూస్తూనే ఉన్నాం. కొన్నిసార్లు మన చుట్టూ ఉన్నవారితో సమాధానంగా జీవించడం అసాధ్యమనేదే అసలు సమస్య, అంటే మౌలికమైన లేక మూలాధారమైన సమస్య. మనం యేసు అడుగుజాడల్లోను మరియు ఆయన సేవకుల అడుగుజాడల్లోను నడవడానికి ప్రయత్నిస్తూ, దేవునినుండి కలిగే పవిత్రమైన మరియు సమాధానకరమైన జ్ఞానాన్నికోరుకోవాలి (యాకోబు 3:17).

దేవుడు అబ్రాహాముకు వాగ్దానంచేసిన కుమారుడైన ఇస్సాకు చాలా విషయాల్లో తన తండ్రి అడుగు జాడల్లో నడిచాడు. వీటన్నిటిలో యెహోవాతో వ్యక్తిగత సంబంధాన్ని పెంపొందించుకోవడం అత్యంత ముఖ్యమైనది. దేవుడు ఇస్సాకుకు ప్రత్యక్షమై, తాను అబ్రాహాముతో చేసిన ఘనమైన వాగ్దానాలన్నిటినీ అతనితో మళ్ళీ చేశాడు. ఈ వాగ్దానాల నెరవేర్పులో చాలా భాగం పూర్తి కాకుండానే వాటి నెరవేర్పులో ఇస్సాకు పోషించిన పాత్ర ముగిసింది.

వ్యతిరేకతపై విజయం (26:23-33)

దేవుని ప్రజల్లో ఉన్న ధైర్యంతోకూడిన విశ్వాసం పలుమార్లు వారు లోకంనుండి ఎదురైన వ్యతిరేకతల్ని జయించేలా చేస్తుంది. బావుల విషయంలో ఫిలిష్తీయులతో ఎదురైన అన్ని వివాదాల అనంతరం, ఇస్సాకు బెయేర్షెబాకు తిరిగి వచ్చాడు; ఇక్కడనే ఇస్సాకు తండ్రియైన అబ్రాహాము కాలనాటి అబీమెలెకు మరియు ఫీకోలు దేవుడతనికి తోడై ఉన్నాడని గ్రహించి, అతనితో శాంతి ఒడంబడిక చేసుకోడానికి వచ్చారు (21:22-32). ఈ సమయంలోనే, అంటే ఇస్సాకు బెయేర్షెబాకు తిరిగి వచ్చిన సమయంలోనే దేవుడతనికి ప్రత్యక్షమై, తన సేవకుడైన అబ్రాహామునుబట్టి ఇస్సాకుకు తోడుగా ఉంటానని, అతనిని ఆశీర్వదించి అతని సంతానాన్ని విస్తరింపచేస్తానని ధైర్యాన్నిచ్చాడు (26:24). ఈ దైవిక నిశ్చయతకు కృతజ్ఞతాపూర్వకంగా, ఇస్సాకు బలిపీఠం నిర్మించి యెహోవాను ఆరాధించాడు.

ఈ దైవప్రత్యక్షత జరిగిన కొద్దికాలంలోనే, అబీమెలెకు మరియు అతని మనుషులు ఇస్సాకుతో రాజీపడి అతనితో ఒప్పందం చేసుకోవాలని కోరుకోడం జరిగింది. తనను ద్వేషించి తనను దేశపు సరిహద్దుల్లోకి వెళ్ళగొట్టిన ఫిలిష్తీయుల రాక ఇస్సాకును ఆశ్చర్యపర్చింది (26:27). సత్యమేమిటంటే, ఇస్సాకు బహుబలం గలవాడని, అతను తమకు బెడదగా మారగలడని వారు నిర్ణయించుకున్నారు. తమవైపునుండి అసలు ఏ తప్పు జరగలేదన్నట్టుగా అమాయకత్వం నటిస్తూ, “యెహోవా నీకు తోడైయుండుట చూచితిమి” (26:28) అని ప్రత్యుత్తరమిచ్చారు. తాము ఎన్ని అడ్డంకులు తలపెట్టినా గానీ, ఇస్సాకు అభివృద్ధి మరియు అతని బలం దేవుడతణ్ణి ఆశీర్వదించడంవలన అతనికి కలిగాయని ఫిలిష్తీయులు గ్రహించినట్లు ఈ చివరి ప్రకటన సూచిస్తోంది. కాబట్టి, వారు తమ మధ్య ఉన్న పరదేశితోను అతని మనుషులతోను శాంతియుతంగా జీవించడానికి, ఒక ప్రమాణం చేసుకోవాలని

ఇరుపక్షాల మధ్య ఒక శాంతి ఒప్పందం (నిబంధన) ఉండాలని కోరుకున్నారు (26:28, 29). ఫిలిష్తీయులు ఈ కోరికను వ్యక్తపర్చడంతో, ఇస్సాకు ఊపిరి పీల్చుకున్నాడు. అతను వారికి ఆతిథ్యమిచ్చి విందు చేశాడు, విందు ముగిసిన పిదప నిబంధనాపూర్వకమైన ప్రమాణాలు చేసుకున్నారు. తర్వాత ఫిలిష్తీయులు అక్కడనుండి బయలుదేరి గెరారుకు తిరిగి వెళ్లారు (26:30, 31).

ఇస్సాకు తన హక్కులకొరకు ఎదురోడ్డే నిలబడలేదు గనక ఫిలిష్తీయులతో అతని ప్రవర్తన పిరికితనంతో కూడిన చర్య అని కొందరు విమర్శిస్తారు. పలుమార్లు ఫిలిష్తీయులు ఇస్సాకును అడ్డగించి అతని మనుషులు త్రవ్విన బావుల్ని ఆక్రమించారు. సహజంగా ఎవరైనా ఎలా స్పందిస్తారంటే, తమను వ్యతిరేకించిన విరోధుల్ని త్రప్పి కొడతారు. అయితే, ఇస్సాకు వారిమీద ప్రతీకారం తీర్చుకొనలేదు; పైగా, అనంతర కాలంలో యేసు బోధించినట్టుగా (మత్తయి 5:39), ఇస్సాకు మరో చెంప చూపించాడు. కీడుకు కీడు చేయక, అతను కీడును మేలుచేత జయించాడు (రోమా. 12:17-21). “యుద్ధము చేయుటకు సమాధానపడుటకు” (ప్రసంగి 3:8) దేని సమయం దానికి ఉందని జ్ఞాని ఒకరు రూఢిగా చెప్పడం జరిగింది. కచ్చితంగా ఇది యుద్ధానికి సమయం కాదని ఇస్సాకు నిరూపించాడు; అతని శాంతియుత చర్యలు ఇక ఫిలిష్తీయుల జోక్యం లేకుండా, అతనికి అతని మనుషులకు అతని మందలకు బావులమీద పచ్చికబయళ్లమీద పూర్తి హక్కు నిచ్చాయి. వారు కనాను దేశంలో శాంతియుతంగా జీవించేలా దేవుడు వారిని ఆశీర్వదించాడు. ఇస్సాకు సమాధానాన్ని కోరుకున్నాడు కాబట్టి, అతని మార్గాలు “యెహోవాకు ప్రీతికర”మయ్యాయి, “ఆయన వాని శత్రువులను సహా వానికి మిత్రులుగా” చేశాడు (సామెత. 16:7). ఈ విధంగా, తనను వ్యతిరేకించిన విరోధులపట్ల ఇస్సాకు ప్రతిస్పందన యేసు బోధలకు మరియు పౌలు బోధలకు పూర్వగామిగా నిలిచింది.

సూచనలు

¹పోలికల జాబితా కొరకు, చూడండి Gordon J. Wenham, *Genesis 16-50*, Word Biblical Commentary, vol. 2 (Dallas: Word Books, 1994), 187. ²కీర్తన-34 శీర్షిక ఫిలిష్తీయుల రాజైన గాతును “అబీమెలకు” అని సూచిస్తుండగా (బహుశా ఇది వంశనామంగా కావచ్చు), 1 సమూ. 21:10-15 వచనాలు అతనిని “ఆకీషు” అని పిర్కొంటున్నాయి (వ్యక్తిగత నామం). ³మాషి, ధర్మశాస్త్రాన్ని (అబ్రాహాము తర్వాత కొన్ని వందల సంవత్సరాల అనంతరం ఇది వచ్చింది) వ్రాసినప్పుడు అందులోని కట్టడల్ని వర్ణించడానికి ఇవే పదాల్ని ఉపయోగించాడు (లేవీ. 26:14, 15, 46; ద్వితీ. 11:1). ⁴J. Barton Payne, “קנא,” in *TWOT*, 2:763. ⁵G. Herbert Livingston, “כחשן,” in *TWOT*, 1:78-79. ⁶Leonard J. Coppes, “קנא,” in *TWOT*, 2:570. ⁷సీనాయి ద్వీపకల్పంలోని వాడి పైరాన్ అనే ప్రాంతం సువిశాలమైన ఇటువంటి వనరులకు చక్కని ఉదాహరణ. అనేక మైళ్ల పరిధిలో వ్యాపించిన నీటిచెలమ (ఒయాసిస్) పరిసరాల్లో బావులు, వందలకొలది ఖర్జూర వృక్షాలు చచ్చిక మరియు వృక్షసముదాయం కనబడతాయి. ⁸J. Barton Payne, “קנא,” in *TWOT*,

2:874. ⁹Ibid., 2:874–75. ¹⁰“సర్వం” ఏదెను తోటలో నరుడి పతనంలో సాతాను పాత్రను గుర్తు చేస్తుంది (3:1, 2, 4, 13, 14, 15).

¹¹Kenneth A. Mathews, *Genesis 11:27–50:26*, The New American Commentary, vol. 1B (Nashville: Broadman & Holman Publishers, 2005), 411.

¹²అదే పేరున్న నాయకుల వారసుల్ని లేదా అధిపతుల వారసుల్ని పదవిలో నియమించేవారనడానికి ఆధారాలున్నాయి. దీనిమీద డెరెక్ కిడ్నర్ వ్యాఖ్యానం: చరిత్రలో పలు సమయాల్లో తాతల పేర్లను మనుమ సంతానానికి పెట్టడం పరిపాటిగా ఉండేది.

పాఠ్యభాగం కాలంనాటి సమకాలీన ఉదాహరణ ఐగుప్తు రాజవంశం మరియు రాజ్యాధికారాన్ని చేపట్టిన రాజకుటుంబం, ఈ తరహా పేర్లు వీరి నాలుగు తరాల్లో కనబడతాయి – మొదటి అమ్మెనెమెస్ మొదటి ఖ్వుయెమ్‌హోటిప్‌ను నియమించగా, అతని మనుమడైన రెండవ అమ్మెనెమెస్ రెండవ ఖ్వుయెమ్‌హోటిప్‌ను నియమించాడు. వీరికి ప్రత్యామ్నాయంగా, మొదటి సెనోస్టెస్ మరియు రెండవ సెనోస్టెస్ మొదటి నఖ్తను రెండవ నఖ్తను నియమించడం జరిగింది; ఇటువంటి వ్యవహారాలు తర్వాత కూడా కొనసాగాయి. (Derek Kidner, *Genesis: An Introduction and Commentary*, The Tyndale Old Testament Commentaries [Downers Grove, Ill.: Inter-Varsity Press, 1967], 154, n. 1.)

¹³Victor P. Hamilton, *The Book of Genesis: Chapters 18–50*, The New International Commentary on the Old Testament (Grand Rapids, Mich.: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1995), 207–8. ¹⁴Victor P. Hamilton, “בְּרָא” in *TWOT*, 2:899.

¹⁵ఈ విషయంలో, ఏశావుకు అతని తండ్రి ఇస్సాకుకు పోలిక కనబడుతుంది, ఇస్సాకు రిబ్కాను వివాహం చేసుకున్నప్పుడు “నలుబది సంవత్సరములవాడు” (25:20). ¹⁶ఈ హిత్తీయులు కనానీయుల్లోని ఉప జాతి అనే అభిప్రాయం ఉంది (10:15; 36:2; 23:3 వివరణలు చూడండి).

¹⁷Walter Bauer, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, 3d ed., rev. and ed. Frederick

William Danker (Chicago: University of Chicago Press, 2000), 173. ¹⁸శాస్త్రీయంగా లేదా వాస్తవికంగా, ఈ ప్రదేశాల్లో అబ్రాహాము అబద్ధమాడడం ఇస్సాకు పుట్టడానికి పూర్వమే జరిగిన సంఘటన (21:1–3). అలాగైనా గానీ, అబ్రాహాము తనకు అపాయం వాటిల్లుతుందని తలచినప్పుడు అదే విధంగా వంచన కొనసాగించి ఉండవచ్చు. ఇదే నిజమైతే, అబద్ధమాడడం ఇస్సాకు తన తండ్రి మాదిరినుండి నేర్చుకొని ఉండవచ్చు. ¹⁹మెసోపొతమియ నుండి వచ్చిన నలుగురు రాజులు లోతును అతని కుటుంబాన్ని సోదోమ ప్రజల్ని పట్టుకొని తీసుకొని బలవంతంగా దాస్యంలోనికి తీసుకొని వెళ్లినప్పుడు అబ్రాహాము చూస్తూ ఉరుకోలేదు. ఇది అబ్రాహాము తూర్పునుండి వచ్చిన ఆక్రమణదారులమీద వ్యక్తిగతంగా పగతీర్చుకోడానికి చేసినది కాదు గానీ, ఇతరుల ప్రాణాల్ని కాపాడి రక్షించడానికి తన స్వంత ప్రాణానికి ప్రమాదం వాటిల్లుతుందని తెలిసినా మరణానికి అంతకంటే ఘోరమైన విపత్తుకు సిద్ధపడడాన్ని సూచిస్తోంది.